

บทที่ ๒

หลักประกันความมั่นคงของข้าราชการพลเรือนของไทยและต่างประเทศ

การเป็นข้าราชการนั้น นอกจากต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของบ้านเมือง เช่นเดียวกับราษฎรแล้ว ยังมีกฎหมายว่าด้วยเรื่องของข้าราชการโดยเฉพาะมา กำหนดแนวปฏิบัติ ตลอดจนทางดำเนินชีวิตของข้าราชการอีกด้วย ให้ข้าราชการ ต้องมีวินัย การปฏิบัติราชการต้องไม่หวังความร่ำรวยเป็นส่วนตัว ฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานนั้นมีความมั่นใจต่อเสถียรภาพของตน ว่า หากตนปฏิบัติงานไปด้วยความสุจริต เทียบตรง มีความประพฤติดีแล้ว เขาจะสามารถยึดการรับราชการ เป็นอาชีพ และก้าวหน้าตามความสามารถไปจนกว่าจะครบเกษียณอายุ ซึ่งเป็นลักษณะของความต้องการความมั่นคงในการทำงาน เพื่อที่จะ ดำรงชีพอยู่ต่อไปได้อย่างที่ตามสมควรแก่สภาพ และการทำให้ข้าราชการ เกิดความรู้สึกมั่นคงนี้เอง ก็มีผลในทางประสิทธิภาพของงาน ด้วยเหตุที่วาคคนที่เจเนงานก็ยอม มีความรอบรู้ในการทำงานนั้นมากขึ้น ฉะนั้น หากคนเหล่านั้นออกไปจากงานเมื่อใด ก็ยอมขาดกำลังในการทำงานไป

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า งานราชการหรือการรับราชการนั้น โดยลักษณะ ของงาน เป็นสิ่งที่มั่นคง เพราะเป็นงานของประเทศชาติ ฉะนั้น งานราชการจึง ไม่มีวันหมดไปแน่นอน แม้บางกรมบางหน่วยจะถูกยุบไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เช่น หมกความจำเป็น เปลี่ยนรัฐบาล แต่รัฐบาลก็มิได้ทอดทิ้งข้าราชการในกระทรวง ทบวงกรมนั้น ๆ ยังอุทิศสาคโอบอุ้มโอนไปอยู่กรมอื่นต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้งานจะ มั่นคง แต่บุคคลซึ่งเป็นข้าราชการนั้นก็อาจมีกรณีที่ต้องออกจากราชการได้ เพราะ ข้าราชการนั้นเป็นปุถุชนธรรมดา และย่อมมีทั้งคนดีและคนเลวปะปนกัน แม้ผู้นั้นจะมี ความสามารถในงาน หรือการศึกษาสูง ก็มีใค้หมายความว่า เขาเหล่านั้นจะต้องมี

จิตใจสุจริต ประพฤติอยู่ในวินัยอย่างเคร่งครัดได้ จึงยอมเป็นธรรมดาที่ข้าราชการทุกคนมีสิทธิถูกออกจากราชการเท่า ๆ กัน และทำอย่างไรจึงจะให้ข้าราชการที่ประพฤติตนเป็นคนดี สุจริต มีความประพฤติดีเหล่านั้นมีความมั่นใจว่า หากเขาปฏิบัติราชการไปโดยชอบแล้ว หากเขาได้รับการปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชาโดยไม่เป็นธรรม หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว เขาจะมีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรมได้ และเขาจะได้รับความช่วยเหลือหรือในกรณีซึ่งเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น เขาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ทั้ง ๆ ที่เขาคิดว่าเขาไม่ได้ทำ และเขาต้องการจะอยู่รับราชการรับใช้ประเทศชาติต่อไป เขาย่อมมีสิทธิแสดงความบริสุทธิ์ใจว่าเขาไม่ได้เป็นสิ่งที่ถูกกล่าวหา สำหรับในกรณีดังกล่าวเลยไปถึง เมื่อมีการลงโทษตามข้อกล่าวหาเหล่านั้นแล้ว เขาก็ย่อมมีสิทธิแก้ตัวได้ว่า เขามีใ้กระทำความผิดตามที่ถูกลงโทษ ซึ่งในเรื่องนี้ตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนก็ได้ให้หลักประกันความมั่นคงแก่ข้าราชการ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

๑. หลักประกันในการออกคำสั่งลงโทษและคำสั่งในกรณีถูกให้ออกจากราชการ

๑.๑ การสอบสวน

ตามหลักในการลงโทษ เมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นนั้น เมื่อจะลงโทษบุคคลใด ควรต้องทำการสอบสวนให้มีความแน่ชัดว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และผู้ที่ถูกลงโทษนั้น เป็นผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้หลักประกันแก่ข้าราชการไว้กล่าวคือ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งอาจถูกลงโทษถึงออกจากราชการ เขาจะได้รับการสอบสวนจากบุคคลที่เป็นกลาง จนเป็นที่แน่ชัดว่า เขาเป็นผู้กระทำความผิด เขาจึงจะถูกลงโทษทางวินัย ทั้งนี้เพื่อให้ข้าราชการผู้นั้นมีขวัญที่ดีว่า เขาได้รับความเป็นธรรม ในขณะที่เดียวกันทำให้ข้าราชการอื่นเกิดความรู้สึกมั่นคงในอาชีพราชการด้วย

ในเรื่องการสอบสวนข้าราชการซึ่งกระทำผิดวินัยนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ต่อไปนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑

๑. โทษทางวินัยที่ถึงออกจากราชการ มีประการเดียวคือไล่ออก การจะลงโทษข้าราชการผู้ใดถึงไล่ออกจากราชการแล้ว ข้าราชการผู้นั้นจะต้องมีพฤติกรรมไม่ใช่อ่างใดอย่างหนึ่ง เช่นทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง^๒ เป็นต้น

๒. ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้มีบทบัญญัติกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไว้โดยตรง แต่มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ว่า เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดมีพฤติกรรมที่สมควรถูกไล่ออกจากราชการ ถ้าเจ้ากระทรวงเห็นว่าจะให้คงอยู่ในหน้าที่ระหว่างไต่สวนหรือพิจารณา จะเป็นการเสียหายแก่ราชการ จะสั่งพักหน้าที่ราชการในระหว่าง

โทษผิดวินัยตาม พ.ร.บ. นี้มี ๔ สถานคือ

ไล่ออก ลดตำแหน่ง หรือลดขั้น ตักเงินเดือน คำหนัโทษ เป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา ๓๖)

๒ โทษสถานไล่ออกนั้น ท่านกำหนดไว้สำหรับพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓๘)

- ก. ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
- ข. กระทำผิดถึงต้องรับพระราชอาญาจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษ หรือความผิดอันใดกระทำโดยฐานประมาท
- ค. มีหนี้สินล้นพ้นตัว ถูกศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย
- ฌ. ชักคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยชอบด้วยราชการ และการชักคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ
- ง. ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ราชการ
- จ. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

นั้นก็ได้ ๑

๓. ส่วนผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้
ก็มีข้อกำหนดไว้อย่างแจ่มชัด แต่ผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งนั้นจะเป็นเจ้ากระทรวง ตามนัย
มาตรา ๔๔

๔๔. การให้ออกจากราชการในกรณีอื่น เช่น เพราะหย่อนความสามารถนั้น
เจ้ากระทรวงจะบอกให้คืนตำแหน่งหรือปลดออกก็ได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้
กำหนดให้ต้องทำการสอบสวนก่อน แต่ผู้นั้นก็มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้มีประการเดียวคือ
ไล่ออก ๓ ซึ่งการไล่ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่าง
ร้ายแรง เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดรายงานมายัง ก.พ. และได้รับอนุมัติแล้ว จึงให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ซึ่งข้าราชการนั้นสังกัดสั่งให้ไล่ออกได้

๒. การจะลงโทษบุคคลถึงไล่ออกจากการนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้
กำหนดให้ต้องมีการไต่สวน ๔ และมีข้อกำหนดว่าต้องมีคณะกรรมการขึ้นทำการ
สอบสวน และบุคคลใดเป็นคณะกรรมการสอบสวน

๑ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖

๒ ผู้ซึ่งปรากฏแก่เจ้ากระทรวงว่า จะไม่ทำประโยชน์ให้แก่ราชการใดควร
แก้ตำแหน่ง เพราะหย่อนความสามารถก็ดี เพราะมีความบกพร่องในจรรยาอันควรแก
ศักดิ์แห่งตำแหน่งก็ดี ถ้าจะให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจเสียราชการไซ้ เจ้ากระทรวง
จะบอกให้คืนตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือปลดจากราชการก็ได้" (มาตรา ๔๗ วรรคสอง)

๓ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ๔ สถานคือ (มาตรา ๔๕)

๑) ไล่ออก ๒) ลดขั้นเงินเดือน ๓) ตักเงินเดือน ๔) ทำหนิ

โทษเป็นลายลักษณ์อักษร

๔ "เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดมีกรณีที่ต้องไต่สวนเพื่อไล่ออก หรือปลดออก
จากราชการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดเห็นว่าจะให้คงอยู่ใน
หน้าที่ระหว่างไต่สวนหรือพิจารณาจะเป็นการเสียหายแก่ราชการไซ้..." (มาตรา ๕๓
วรรคแรก)

๓. ส่วนผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้ไต่สวนนั้น แม้พระราชบัญญัตินี้จะมีใ้
กำหนดไว้ชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็น่าจะเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ตามนัยมาตรา ๕๓

๔. การให้ออกจากราชการในกรณีอื่นที่มีไซ เพราะกระทำผิดวินัยอาจทำ
ได้ในกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นหย่อนความสามารถ มีมลทินหรือมีหมอง าดา แต่กรณี
เหล่านี้จะปลดข้าราชการนั้นได้ก็ต่อเมื่อ ได้มีการไต่สวนจาก ก.พ.หรือกระทรวง
เจ้าสังกัดแล้ว^๑

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๕

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการ ตามพระราชบัญญัตินี้มี ๒ ประการคือ
ปลดออก และไล่ออกจากราชการ^๒

๒. การไล่ออกหรือปลดออกนี้ จะทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนใดกระทำ
ผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในกรณีเช่นนี้ให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. เพื่อ
สอบสวนพิจารณา เมื่อ ก.พ.สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกหรือปลดออก
จากราชการแล้ว ให้แจ้งให้เจ้ากระทรวงเพื่อส่งการต่อไป^๓

ตามนัยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๖

^๒ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๕ สถานคือ (มาตรา ๕๕)

๑) ไล่ออก ๒) ปลดออก ๓) ตักเงินเค็อน
๔) กำหนดโทษ ๕) ภาคทัณฑ์

^๓ มาตรา ๕๖, ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๖

๓. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับนี้ มิได้กำหนดว่า จะต้องมี การแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนการกระทำผิดวินัย และใครจะ เป็นผู้แต่งตั้งผู้ใดขึ้น เป็นคณะกรรมการสอบสวน แต่กระนั้นซึ่ง เป็นการให้หลักประกัน แก่ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่าการกระทำผิดวินัยอยู่ควยว่า การที่จะลงโทษไล่ออก หรือปลด ออกแก่ข้าราชการพลเรือนผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น ให้กระทรวง เจ้าสังกัด รายงานไปยัง ก.พ. เพื่อสอบสวนพิจารณา ซึ่ง เป็นการกำหนดให้ ก.พ. ซึ่ง เป็นองค์กร กลางบริหารงานบุคคล เข้ามา เป็นหน่วยงาน ซึ่งให้ประกันความ เป็นธรรม แก่ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาทางวินัย

๔. การให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ถือ เป็นโทษทางวินัย เมื่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เห็นสมควรให้ผู้ใดออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ ก็อาจทำได้ เมื่อ

๑) เป็นการให้ออก เพราะมีมลทินมัวหมองหลังจากถูกสอบสวนทาง วินัยแล้ว

๒) ข้าราชการนั้นหย่อนความสามารถหรือไม่สนับสนุนการปกครอง ระบอบรัฐธรรมนูญโดยบริสุทธิ์ใจ ในข้อนี้ต้องให้ ก.พ. สอบสวน เห็นสมควร ก่อน เจ้ากระทรวงจึงจะสั่งได้

๓) เมื่อข้าราชการตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ เพราะไม่มีสัญชาติ เป็นชาว สยาม หรือเป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ ฯลฯ^๒

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ มาตรา ๕๖, ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๕

๒ มาตรา ๓๕ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้มี ๒ ประการคือ
ไล่ออกและปลดออกจากราชการ^๑ ซึ่งการไล่ออกหรือปลดออกนี้จะกระทำได้เมื่อ
ข้าราชการพลเรือนนั้นกระทำผิดวินัยอย่างใดอย่างหนึ่งดังระบุไว้ในมาตรา ๕๔ วรรค
หนึ่ง^๒ ๕๔ วรรคหนึ่ง^๓ ซึ่งเมื่อมีกรณีนี้ที่ถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่าง
ร้ายแรงแล้ว จะต้องมีการสอบสวนพิจารณาให้มีความแน่ชัดก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหา
นั้นเป็นผู้กระทำผิด

^๑ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๕ สถานคือ (มาตรา ๕๗)

- ๑) ไล่ออก ๒) ปลดออก ๓) ตักเตือน
๔) คำทัณฑ์โทษ ๕) ภาคทัณฑ์

^๒ การไล่ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดทำผิดวินัยอย่าง
ร้ายแรง ดังระบุไว้ต่อไปนี้ (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง)

- (ก) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
(ข) ทำความผิดถึงต้องรับอาญาจำคุกโดยคำพิพากษา โทษจำคุก เว้นแต่
ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
(ค) ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต
(ง) ชักค้ำสั่งซึ่งผู้บังคับบัญชาสั่งโดยชอบด้วยราชการ และการชักค้ำสั่ง
นั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
(จ) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่าง
ร้ายแรง
(ฉ) ประพฤติก้าวอย่างร้ายแรง

^๓ "การปลดออกนั้นจะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัย
อย่างร้ายแรงไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออกจากราชการ" (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง)

๒. ในการจะไล่ออกหรือปลดบุคคลใดออกจากราชการนั้น จะต้องมีการสอบสวน พิจารณา ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้องค์กร เช่น ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัดเป็นผู้สอบสวนพิจารณาโดยแยกตามระดับของข้าราชการนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาเห็นเป็นประการใดแล้ว ต้องแจ้งให้เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาเพื่อสั่งการ

๓. เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ ใ้กำหนดให้องค์กร เป็นผู้ใช้อำนาจทำการสอบสวนพิจารณา แต่มีใ้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่า ให้ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือคุณสมบัติของผู้เป็นคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งคง เป็นเพราะใ้กำหนดคุณสมบัติของ ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง กรม หรือจังหวัด ซึ่งคง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิอยู่แล้ว

๔. การให้ออกจากราชการที่มีไซ้โทษผิดวินัยอันจะทำให้ได้รับบำเหน็จบำนาญ เพราะเหตุทดแทนนั้น เจ้ากระทรวงอาจทำได้เมื่อ

"ในกรณีเช่นนี้สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษและชั้นเอกให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. สำหรับข้าราชการชั้นโทและชั้นตรีให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในส่วนกลางให้กรมเจ้าสังกัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. กรม และสำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในส่วนภูมิภาคให้จังหวัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. จังหวัด เพื่อสอบสวนพิจารณา เมื่อ ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัดแล้วแต่กรณี สอบสวนและพิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการใ้แล้ว ให้แจ้งมายัง เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งไล่ออกต่อไป" (มาตรา ๕๔ วรรคท้าย)

"ในกรณีการปลดนั้น ให้นำมาตรา ๕๔ วรรคท้ายมาใช้โดยอนุโลม (มาตรา ๕๔/วรรคท้าย)

๔.๑ ข้าราชการผู้นั้นต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่จากการสอบสวนของเจ้าสังกัด และรายงานไปยัง ก.พ. อ.ก.พ.กระทรวง อ.ก.พ.กรม หรือ อ.ก.พ.จังหวัด แล้วแต่กรณีแล้ว องค์กรเหล่านั้นพิจารณาแล้ว ไม่ได้ความเป็นสัตย์ว่า กระทำความผิดที่จะถูกไล่ออก หรือปลดออก แต่เห็นว่ามีมลทินหรือมีวามอง ถ้ากระทรวง กรม หรือจังหวัดเจ้าสังกัดแล้วแต่กรณีเห็นว่าการที่จะให้ข้าราชการผู้นั้นจะเป็นการเสียหาย ทั้งนี้ เจ้ากระทรวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการก็ได้

๔.๒ เมื่อข้าราชการผู้นั้นหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน และกระทรวง เจ้าสังกัด กรม หรือจังหวัดรายงาน ก.พ. อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม หรือ อ.ก.พ.จังหวัดตามเกณฑ์ที่ได้วางไว้ในมาตรา ๔๐ (ก) และองค์กรดังกล่าวสอบสวนแล้ว เห็นสมควรให้ออกก็ให้เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

๔.๓ เมื่อข้าราชการผู้นั้นไม่แสดงให้เพียงพอว่า เป็นผู้สนับสนุนการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ เมื่อกระทรวง เจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. และ ก.พ.ได้สอบสวนแล้วเห็นควรให้ออก ก็ให้เจ้ากระทรวงสั่งให้ผู้นั้นออก

สำหรับข้าราชการชั้นพิเศษและชั้นเอก ให้กระทรวงเจ้าสังกัดเป็นผู้สอบสวนและรายงานไปยัง ก.พ. สำหรับข้าราชการชั้นโทและชั้นตรี กระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ.ก.พ.กระทรวง สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในส่วนกลาง กรมเจ้าสังกัดเป็นผู้สอบสวน และรายงานไปยัง อ.ก.พ.กรม และสำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในส่วนภูมิภาค ให้จังหวัดเป็นผู้สอบสวนแล้วรายงานไปยัง อ.ก.พ.จังหวัด(มาตรา ๔๐ (ก))

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการ ตามพระราชบัญญัตินี้ ๒ สถานคือ
ไล่ออกและปลดออกเท่านั้น ๑

ข้าราชการพลเรือนจะถูกไล่ออก เมื่อกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอย่างใด
อย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑ ๒ ส่วนโทษปลดออกนั้น ใช้ในกรณีที่ทำผิด
วินัยอย่างร้ายแรงเช่นกัน แต่ยังไม่ถึงกับจะถูกลงโทษไล่ออก หรือในกรณีที่มีเหตุอัน
ควรลดหย่อน ๓

นอกจากเรื่องกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว ข้าราชการพลเรือนอาจ
ถูกไล่ออกหรือปลดออกจากราชการได้ เมื่อศาลพิพากษาว่ามีความผิดเพราะถูกฟ้องคดี
อาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษหรือความผิดอันใดกระทำโดยประมาท ๔

โทษผิดวินัยตาม พระราชบัญญัตินี้ ๕ สถานคือ (มาตรา ๖๐)

๑) ไล่ออก ๒) ปลดออก ๓) ลดอันดับเงินเดือน
๔) ตัดเงินเดือน ๕) ภาคทัณฑ์

๒ "ก. ทุจริตต่อหน้าที่

ข. ทำความผิดถึงต้องรับอาญาจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่
ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันใดกระทำโดยประมาท

ค. ต้องคำพิพากษาให้ เป็นคนลมละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต

ง. ชักค่าส่งซึ่งมุ่งดับบัญชีส่ง โดยชอบด้วยราชการ และการชักค่าส่งนั้น
เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

จ. ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ
อย่างร้ายแรง

ฉ. ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง"

๒ มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

๓ มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

๒. ข้าราชการผูถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อันจะถูกลงโทษให้ออกหรือปลดออกจากราชการ จะได้รับการสอบสวนจากคณะกรรมการสอบสวนก่อน เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนและรายงานมาแล้ว ให้เจ้ากระทรวงทำความเห็นรายงานไปยัง ก.พ. เมื่อ ก.พ. ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการได้แล้ว จึงให้เจ้ากระทรวงหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายสั่งไล่ออกหรือปลดออกต่อไป แต่ถาเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งก็ให้สั่งไล่ออกหรือปลดออกได้เลยโดยไม่ต้องทำการสอบสวน แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎ ก.พ.

ในเรื่องการสอบสวนนี้ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้แล้วเสร็จโดยเร็วอย่างช้าไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันได้รับหรือตั้งเรื่องกล่าวหา ถ้ามีความจำเป็นที่จะสอบให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่ละครั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้องแสดงเหตุที่ตองขยายเวลาไวคทุกครั้ง แต่ถาขยายเวลาแล้วยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกไดคคอ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทั้งนี้เพื่อให้ข้าราชการผูถูกกล่าวหาได้รับการสอบสวนโดยรวดเร็ว ตามหลักที่ว่าความยุติธรรมที่แท้จริงย่อมขึ้นกับการสอบสวนที่ให้ความเป็นธรรม และรวดเร็วใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากที่สุด

๓. ในการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนข้าราชการพลเรือนผูถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยนี้ คณะกรรมการตองประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อยสามนาย

ส่วนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้น ขึ้นอยู่กับผูถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเป็นใคร กล่าวคือ

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษและชั้นเอก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้มีอำนาจ

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโทและชั้นตรี และข้าราชการพลเรือนชั้นจั่วไว้ในราชการบริหารส่วนกลาง ให้ปลัดกระทรวง อธิบดี หัวหน้ากรม หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจ

(๓) สำหรับข้าราชการชั้นจัตวา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้
 ขาหลวงจังหวัดหรือผู้บังคับบัญชาที่ใครมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจ

๔. เมื่อเจ้ากระทรวงเห็นสมควรจะให้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ
 เพื่อรับบำเหน็จบำนาญก็อาจทำได้เมื่อ

ก. ข้าราชการผู้นั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การ
 สอบสวนไม่ได้อาศัยความแน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เห็นว่ามีส่วนผิดหรือมีวามองซึ่งหาก
 ให้รับราชการต่อไปจะเกิดการเสียหายแก่ราชการ

ข. เมื่อข้าราชการนั้นหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติ
 หน้าที่ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง ก.พ. อ.ก.พ.
 กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัดแล้วแต่กรณีแล้ว องค์การเหล่านั้น
 พิจารณาเห็นควรให้ออกจากราชการ ก็ให้เจ้าสังกัดสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

เมื่อข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติ
 หน้าที่ราชการของตน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษและชั้นเอก กระทรวง
 เจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง ก.พ. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโทและ
 ชั้นเอก กระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง ก.พ. สำหรับข้าราชการ
 พลเรือนชั้นโทและชั้นตรี กระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ.ก.พ.
 กระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลาง กรมเจ้า
 สังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ.ก.พ. กรม และสำหรับข้าราชการพลเรือน
 ชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค จังหวัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง
 อ.ก.พ. จังหวัด เมื่อ ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ.
 จังหวัดได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้เจ้ากระทรวงหรืออธิบดี
 หรือหัวหน้ากรมผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ (มาตรา ๔๐

(ข))

ค. เมื่อข้าราชการผู้ใดไม่แสดงให้เห็นเพียงพอกว่า เป็นผู้สนับสนุนการปกครองระบบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. และ ก.พ. เป็นผู้สอบสวนแล้ว เห็นควรให้ออกก็ให้เจ้ากระทรวงสั่งการตามนั้น

ง. เมื่อทางราชการจำเป็นต้องให้ข้าราชการนั้นไปทำงานองค์การสาธารณะหรือบริษัท

จ. เมื่อข้าราชการตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ เพราะไม่ได้มีสัญชาติไทย หรือเป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่กำหนดไว้ใน กฎ ก.พ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ มี ๓ สถาน ^๑ คือ

๑.๑ โทษไล่ออก เป็นโทษซึ่งใช้สำหรับข้าราชการที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ^๒

^๑ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ มี ๖ สถานคือ (มาตรา ๘๑)

- ๑) ไล่ออก ๒) ปลดออก ๓) ให้ออก
- ๔) ลดขั้นเงินเดือน ๕) ตักเงินเค็อน ๖) ภาคทัณฑ์

^๒ การลงโทษไล่ออกนั้น จะกระทำเมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังระบุไว้ต่อไปนี้ (มาตรา ๘๒ วรรคแรก)

ก. ทำผิดต้องรับโทษอาญาจำคุกหรืออาญาที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันใดกระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการ เกี่ยวกับหน้าที่ของตน

๑.๒ โทษปลดออก เป็นโทษซึ่งถือว่าร้ายแรงน้อยกว่าการไล่ออกจากราชการ ใช้ในกรณีซึ่งข้าราชการพลเรือนไ้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออกจากราชการ หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน^๑

๑.๓ โทษให้ออกจากราชการนั้นอาจทำได้ในกรณีต่อไปนี้^๒

๑.๓.๑ ในกรณีที่ข้าราชการถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่จากการสอบสวนไม่เกิดความแน่ชัดว่ากระทำผิด แต่มีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน ซึ่งหากจะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหาย

๑.๓.๒ เมื่อข้าราชการนั้นหย่อนความประพฤติ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน

๑.๓.๓ ข้าราชการผู้นั้นถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับความผิดฐานโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันใดกระทำโดยประมาท

-
- ข. ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต
 - ค. ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
 - ง. ชักคำสั่งซึ่งผู้บังคับบัญชาสั่งโดยชอบด้วยราชการ และการชักคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
 - จ. ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
 - ฉ. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

^๒ มาตรา ๘๔ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

^๓ มาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช

๒. โทษไล่ออก และปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนนี้ กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนเป็นจำนวนอย่างน้อยสามนาย โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี เจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง อธิบดีหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว หรือผู้ว่าราชการภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งขึ้นกับชั้นยศของข้าราชการผู้ถูกตั้งกรรมการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการได้ทำการสอบสวนและรายงานมาแล้ว ถ้ารัฐมนตรี เจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมาย เห็นสมควรไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ ก็ให้สั่งไล่ออกด้วยความเห็นชอบของ อ.ก.พ. กระทรวงต่อไป แต่ถาเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งก็ให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสั่งลงโทษได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวน

"การลงโทษไล่ออกจากราชการนั้น ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ต่อไปนี้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นอย่างน้อยสามคน เพื่อทำการสอบสวน คือ (มาตรา ๘๒ วรรค ๒)

๑. รัฐมนตรี เจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี เจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา

๒. ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวง หรืออธิบดีสำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นเอกลงมา

๓. ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโทลงมาในราชการบริหารในภาค

๔. ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรีลงมา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค"

"การลงโทษปลดออกนั้น ให้นำมาตรา ๘๒ ว่าด้วยการสอบสวนและสั่งลงโทษมาใช้บังคับโดยอนุโลม" (มาตรา ๘๔)

โทษไล่ออกจากราชการนั้น จะใช้ในกรณีที่ว่าราชการผู้นั้นกระทำผิดวินัย
อย่างร้ายแรง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ ๑

โทษปลดออกจากราชการนั้น ใช้ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัย
อย่างร้ายแรง เช่นกัน แต่ยังไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออกหรือมีเหตุลดหย่อน ๒

มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๔๘๗ กำหนดว่า "การลงโทษไล่ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือน
ผู้ใดทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงดังระบุไว้ต่อไปนี้

ก. ทำความผิดต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษา
ถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความ
ผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการ
เกี่ยวกับหน้าที่ของตน

ข. ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต
หรือต้องคำพิพากษาในคดีแพ่งอันแสดงว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่ง
หน้าที่อย่างร้ายแรง

ค. ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

ง. ชักคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยชอบด้วยราชการ และการชักคำสั่งนั้น
เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

จ. เปิดเผยความลับของราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ
อย่างร้ายแรง

ฉ. ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ
อย่างร้ายแรง

ช. อนุมัติเพี้ยกหยามหรือกษัตริย์แห่งราษฎร

ซ. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

๒ มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗

โทษให้ออกจากราชการ ก็เป็นโทษที่ใช้สำหรับเมื่อข้าราชการพลเรือน
กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงกับจะถูกปลดออกหรือมีเหตุลดสมรรถ
ลดหย่อน การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๐ นี้ ถือเป็นกรณีที่ไม่มีความผิด
ตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

๒. ในการลงโทษข้าราชการพลเรือนผู้ใดถึงออกจากราชการตาม
พระราชบัญญัติ กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นอย่างน้อยสามคน
เพื่อทำการสอบสวน เว้นแต่ในกรณีที่ เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งกำหนดไว้ใน
กฎ ก.พ.

๓. ส่วนผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวน
ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง อันอาจถูกลงโทษ ไล่ออก
ปลดออก หรือให้ออกนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดตัวผู้มีอำนาจไว้ร่วมกับตัวข้าราชการ
ที่ถูกกล่าวหาด้วย กล่าวคือ

๑) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับข้าราชการ-
พลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมาทุกกระทรวง

๒) รัฐมนตรี เจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจาก
รัฐมนตรี เจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา

๓) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบ
หมายจากผู้บังคับบัญชากิ่งกล่าว สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นเอกลงมา

๔) ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่า
ราชการภาคสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโทลงมา

๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจาก
ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นตรีลงมา

ส่วนบุคคลใดจะเป็นผู้คุ้มครองบุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการสอบสวนได้หรือไม่
เป็นไปตามที่ ก.พ.กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.

การสอบสวนนั้น ให้กระทำให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง ถ้าสอบสวนให้พ้นกำหนดไม่ได้ ก็ให้ขยายได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง แต่ละครั้งไม่เกิน ๑๕ วัน และต้องแสดงเหตุที่ขยายด้วย แต่ถาขยายแล้วยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ การสอบสวนจะใช้ไต่ข้อ เมื่อได้รับอนุมัติจาก เจ้ากระทรวง ซึ่งข้าราชการผูถูกสอบสวนสังกัดอยู่

๔. ส่วนการให้ออกจากราชการที่มีโทษทัณฑ์วินัยนั้น อาจทำได้เช่น เมื่อข้าราชการพลเรือนเจ็บป่วย ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ แต่ไม่ถึงกับทุพพลภาพ หรือ เมื่อข้าราชการนั้นสมัครใจไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ ของทางราชการ หรือ เมื่อข้าราชการผู้นั้นตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ เพราะขาดสัญชาติไทย หรือมีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ๑

และ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะ ปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติคนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ บกพร่องในหน้าที่ควย เหตุใดนั้น ให้กระทรวง เจ้าสังกัดสอบสวนรายงาน อ.ก.พ. ๑ กระทรวงพิจารณา สำหรับข้าราชการตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา สำหรับข้าราชการพลเรือน ชั้นโทหรือชั้นตรีให้กรม เจ้าสังกัดเป็นผู้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง เช่นกัน หากเป็นข้าราชการชั้นจัตวาให้กรม เจ้าสังกัดเป็นผู้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กรม เมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวเห็นควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ปลัดกระทรวงปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้บังคับบัญชาหรือรัฐมนตรี เจ้าสังกัดแล้วแต่กรณี สั่งให้เป็นไปตามนั้น ๒ สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่าราชการภาคหรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. ภาค และ อ.ก.พ. ภาค เห็นสมควร ให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗,

มาตรา ๓๖

๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗,

มาตรา ๓๗

สำหรับการสอบสวนในกรณีนั้น ถือว่าการนำพยานหลักฐานตามที่ผู้บังคับบัญชาสอบสวนรายงานบันทึกการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ส่วนของอัยการ ส่วนงานพิจารณาของศาลหรือสำนักคำพิพากษาอย่างไรก็อย่างหนึ่งมาใช้เป็นส่วนพิจารณา นั้น เป็นการสอบสวนตามความหมายของกรณีนี้แล้ว แต่ตามผู้บังคับบัญชาซึ่งจะเป็นผู้สั่งให้ออกเห็นวามสมควรตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ก็ให้ดำเนินการได้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕
ได้แก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ ในเรื่องเกี่ยวกับการสอบสวน โดยกำหนดเพิ่มเติมอำนาจของผู้อำนวยการภาคและผู้อำนวยการจังหวัดในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้มีความสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยตั้งแต่ชั้นเอกลงมา

และในกรณีที่ข้าราชการหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติก็นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใดนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้เพิ่มเติมอำนาจของผู้อำนวยการจังหวัดโดยให้ อ.ก.พ.จังหวัด สำหรับผู้อำนวยการจังหวัดให้รายงานเมื่อผู้อำนวยการจังหวัดสอบสวนเสร็จแล้ว เห็นควรให้ผู้นั้นออกจากราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๔

๑. โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ๓ ประการคือ ไล่ออก ปลดออกและให้ออก ซึ่งการจะลงโทษข้าราชการผู้ใดอย่างใดอย่างหนึ่งในสามประการนี้ได้นั้น ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นต้อง เป็นผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ซึ่งการที่ผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกนั้น ย่อมขึ้นกับพฤติการณ์อันเป็นกรณีความผิดแล้วแต่กรณีไปว่ามีความร้ายแรงเพียงใด แต่ตามเหตุอันควรลดหย่อนก็ยอมนำมาพิจารณาประกอบได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการกระทำความผิดที่เป็นผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว จะลงโทษต่ำกว่าให้ออกไม่ได้ และผู้ถูกให้ออกจากราชการนี้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ เสมือนผู้นั้นลาออกจากราชการ

๒. เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจไต่ถามนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรี เจ้าสังกัด อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี เห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรสอบสวน ดังนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยมิชักช้า

๓. ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะเป็นผู้ใดนั้น ขึ้นอยู่กับข้าราชการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น เป็นข้าราชการในระดับริบใด กล่าวคือ

นายกรัฐมนตรี เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับถูกกล่าวหาที่ดำรงตำแหน่งระดับ ๑๑

ปลัดกระทรวง เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๑๐ และสำหรับข้าราชการในตำแหน่งระดับ ๑๐ ในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรี เจ้าสังกัด หรือรัฐมนตรี เจ้าสังกัด เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

หากผู้ที่จะถูกสอบสวน เป็นข้าราชการระดับ ๙ ลงมา ในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และราชบัณฑิตยสถาน ให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัดเป็นผู้มีอำนาจสำหรับข้าราชการระดับ ๗, ๘, ๙ อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจสั่ง โดยความเห็นชอบของปลัดกระทรวง แต่หากเป็นในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังนี้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจเช่นกัน โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรี เจ้าสังกัด

มาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช

อธิบดีผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีอำนาจ สั่งสำหรับข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา และสำหรับข้าราชการระดับ ๔ ลงมา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสั่ง ๑

สำหรับข้าราชการพลเรือนต่างระดับกัน ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงรวมกัน ก็ให้ผู้บังคับบัญชากิ่งกล่าวข้างต้น ซึ่งมีอำนาจดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับผูถูกกล่าวหาที่มีตำแหน่งสูงกว่า เป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และสั่งลงโทษสำหรับข้าราชการพลเรือนในทุกกระทรวงทบวงกรม

โดยปกติ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใด ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น ก่อนจะถูกลงโทษถึงออกจากราชการ จะต้องถูกตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยเสมอ เว้นแต่ในกรณีที่มีการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. หรือใ้ให้โดยคำรับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชากิ่งนี้ จะดำเนินการลงโทษโดยไม่ต้องทำการสอบสวนก็ได้ ๒

๔. การให้ออกจากราชการในกรณีที่มีโทษทางวินัยนั้นอาจทำได้ในหลายกรณี เช่น เมื่อข้าราชการหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติก็นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด ๆ ทั้งนี้ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวแล้ว

๑ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

๒ มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

เห็นว่า ถ้าให้ขุนรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้แต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ถูกแก้ไขเพิ่ม
เติม โดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ใน
เรื่องการสอบสวน ซึ่งกำหนดผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแตกต่างไป
จากเดิม แต่ก็ยังมีหลักการแบ่งแยกตามระดับของข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำ
ผิดวินัยเช่นเดิม กล่าวคือ

๑. หากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เป็นข้าราชการ
ระดับ ๑๐ หรือ ๑๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว
ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๒. หากเป็นข้าราชการระดับ ๙ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
เป็นผู้มีอำนาจ

๓. ส่วนข้าราชการระดับ ๗ และ ๘ ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจ
สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากปลัดกระทรวง
แต่ถ้าเป็นข้าราชการในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และไม่สังกัดกระทรวง หรือ
ทบวงหรือมีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ให้
อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด

๔. ข้าราชการระดับตั้งแต่ระดับ ๕ ลงมา ในสำนักงานเลขาธิการ
รัฐมนตรี และราชบัณฑิตยสถาน ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวน

มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช

๕. สำหรับข้าราชการระดับ ๒ ลงมา ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีเป็นผู้มีอำนาจ
๖. ข้าราชการระดับ ๔ ลงมา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการที่อยู่ใต้อำนาจบังคับบัญชาได้ควย

โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ นี้ กำหนดให้มีการสอบสวนโดยคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นคณะกรรมการกำหนดไว้ใน กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๘) อันเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงโดยเป็นธรรมแก่ข้าราชการผู้อยู่กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องถูกลงโทษถึงออกจากราชการให้ได้รับการสอบสวนจากคณะกรรมการ ซึ่งตนยอมรับก่อนแล้ว เมื่อการสอบสวนได้ความแน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำผิด คณะกรรมการนี้ก็จะเสนอผู้สั่งแต่งตั้งลงโทษอีกทีหนึ่ง แม้การสอบสวนไม่ได้ความว่ากระทำผิด คณะกรรมการสอบสวนก็ต้องเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเช่นกัน

ด้วยบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการสอบสวนนี้มีความสำคัญสำหรับการดำเนินการสอบสวนหาข้อความจริง ดังนั้น จึงกำหนดให้ผู้อยู่ตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยต้องมีการรับทราบคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน และเมื่อทราบแล้วก็อาจคัดค้านบุคคลหนึ่งคนใดในคณะกรรมการก็ได้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นรู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่สอบสวน ซึ่งอาจทำให้ตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีประโยชน์ได้เสีย มีสาเหตุโกรธเคือง หรือเกี่ยวข้อง เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดากับคู่กรณี ซึ่งหากผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ามีเหตุอันควรรับฟังคำคัดค้านได้ ก็ให้สั่งเปลี่ยนตัวกรรมการผู้อยู่คัดค้าน แต่หาไม่เห็นด้วยก็ให้ยกคำคัดค้านนั้นเสีย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้อยู่กล่าวหา

กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ข้อ ๔.๕

มั่นใจว่าคนจะได้รับความ เป็นธรรมอย่างแท้จริง โดยไม่ถูกกลั่นแกล้งจากผู้ใดอื่นจะทำ
ให้ตนถูกออกจากราชการได้

ในการสอบสวนนั้น ต้องมีกรรมการสอบสวนอย่างน้อยสองคน และห้ามมิให้
บุคคลอื่นมาร่วมทำการสอบสวน เพื่อป้องกันการข่มขู่ถูกกล่าวหาในการสอบสวนนี้
คณะกรรมการสอบสวนจะต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตาม เรื่องที่กล่าวหา
ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและเข้าใจชัดเจน ซึ่งอาจมีรายละเอียดมากกว่าเรื่องกล่าวหา
ตามที่ระบุในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยอธิบายว่าข้อหาที่กรณีเกิดขึ้น เมื่อใด
มีพฤติการณ์อย่างไรที่แสดงว่า เป็นการกระทำผิด เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาจะได้ไม่หลงข้อต่อสู้
และให้แจ้งให้ทราบด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิจะได้รับสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อ
กล่าวหา และมีสิทธินำพยานมาสืบแกขอกกล่าวหาได้ด้วย

ในการสอบสวนหากผู้ต้องหาไม่ได้รับสารภาพ เมื่อคณะกรรมการสอบสวน
ดำเนินการสอบสวนโดยรวบรวมพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทั้งหมดแจ้งให้ผู้ถูก
กล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้^๑ การสรุปนั้นจะทำเป็นหนังสือ
ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือสรุปด้วยวาจาแล้วบันทึกรายละเอียดไว้ก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหา
สามารถแกขอกกล่าวหาได้อย่างแจ่มชัด โดยรู้ว่าทำไมเขาจึงฟังว่าตนทำผิดจนมีการ
ตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนตน

การแกขอกกล่าวหาอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้^๒ และสามารถ
นำสืบแกขอกกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐานใด ๆ ก็ได้ ภายในเวลาอันควร และในทาง
ปฏิบัติหากผู้ถูกกล่าวหาไม่อ้างถึง ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนให้ชัดเจนว่ามีความ
ประสงค์ที่จะนำพยานหลักฐานใดมาให้คณะกรรมการสอบสวน หรืออ้างหลักฐานใด

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ เรื่องเดียวกัน.

เพื่อให้คณะกรรมการ เรียกมาทำการสอบหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้ความ เป็นธรรม แก่ผู้ถูกกล่าวหาให้มีโอกาสแก้ชอกกล่าวหา อ่างพยานสนับสนุนอย่างเต็มที่

การสอบสวนโดยคณะกรรมการสอบสวนนี้ นอกจากเพื่อให้ข้าราชการนั้น เกิดความรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรม เพราะการสอบสวนโดยละเอียดและเป็นธรรม โดยบุคคลที่เป็นกลาง ทั้งยังให้โอกาสข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิแก้ชอกกล่าวหา อย่างเต็มที่แล้ว ยังเป็นการทำให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีกำลังใจในการต่อสู้เพื่อพิสูจน์ความ จริงหรือยอมรับความจริง และเป็นการสร้างขวัญ ทลอดจนหลักประกันแก่ข้าราชการ ที่ทำให้แน่ใจว่า ตนจะได้รับความยุติธรรม หากถูกกลั่นแกล้ง เพราะได้รับความคุ้มครอง จากกฎหมายอยู่แล้ว

ในเรื่องการสอบสวนพิจารณาโทษนี้ ตามกฎหมายอังกฤษกำหนดแยกไว้ตาม ลักษณะความผิดเช่นเดียวกับกฎหมายไทย กล่าวคือ

หากเป็นการกระทำผิดเล็กน้อย ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีอำนาจพิจารณา ซึ่ง เป็นไปทำนองเดียวกับกฎหมายไทย ซึ่งผู้บังคับบัญชามีอำนาจพิจารณา โดยไม่จำต้อง แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เช่นเดียวกับการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ส่วนในเรื่องความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะมีวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษ ดังนี้คือ ผู้บังคับบัญชาจะต้องแจ้งชอกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมด้วยข้อเท็จจริงประกอบ และผู้ถูกกล่าวหาต้องแก้ชอกกล่าวหา เป็นลายลักษณ์อักษร ภายในเวลาอันควร

ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างชอกกล่าวหากับคำชี้แจงแก้ชอกกล่าวหา หรือผู้ถูก กล่าวหาต้องการให้มีการสอบสวนพยานหลักฐานควยวจากักให้กระทำไ้ และผู้ถูก กล่าวหาอาจนำผู้ชวยเหลือ ซึ่งอาจ เป็น เพื่อนข้าราชการ เขาชวยเหลือตนก็ได้ควย

ในการสอบสวนพิจารณาผู้บังคับบัญชาหรือปลัดกระทรวงจะแต่งตั้งบุคคลคนเดียว ซึ่งเป็นข้าราชการหรือเป็นคณะขึ้นทำการสอบสวนก็ได้

๑.๒ การสั่งลงโทษ

เมื่อทำการสอบสวนเสร็จ การจะสั่งลงโทษข้าราชการซึ่งถูกสอบสวนทางวินัย หรือในกรณีซึ่งมิใช่โทษวินัยแล้ว จะสั่งลงโทษหรือสั่งให้บุคคลนั้นออกจากราชการหรือไม่นั้น เป็นดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาเป็นผู้สั่งลงโทษหรือสั่งให้ออกจากราชการ ในกรณีบกพร่องหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสม ใดนั้น ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวอาจเป็นบุคคลตำแหน่งผู้บังคับบัญชาคณะใดคนหนึ่ง ซึ่งกฎหมายกำหนดหรืออาจเป็นในรูปคณะบุคคล ได้แก่ อ.ก.พ. ซึ่งคืออนุกรรมการสามัญคณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดหลักประกันความมั่นคงแก่ข้าราชการ แต่ความเป็นธรรมในลักษณะของ อ.ก.พ. จะให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการพลเรือน ซึ่งในปัจจุบันนี้ไม่หมายรวมถึงข้าราชการการเมืองด้วยนั้น เพียงใด ย่อมขึ้นกับคณะบุคคล ซึ่งมาประกอบเป็น อ.ก.พ. ด้วย ดังจะได้พิจารณาวิวัฒนาการของคณะบุคคล ซึ่งประกอบเป็น อ.ก.พ. และหน้าที่ของ อ.ก.พ. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับต่าง ๆ ต่อไป

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีได้กำหนดเรื่อง อ.ก.พ. ไว้ การลงโทษใด ๆ เจ้ากระทรวงมีอำนาจสั่งได้เอง หรือมอบอำนาจให้หัวหน้ากรมสั่งได้ แต่ถาเป็นตำแหน่งที่เทียบชั้นเจ้ากรมขึ้นไป ต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อน ^๒

สุวรรณ ชนะสงคราม. บันทึกการศึกษางานวินัยข้าราชการพลเรือน อังกฤษ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐, ตามหนังสือสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษถึงสำนักงาน ก.พ. ที่ สร. ๑๐๐๘/๔๐๑ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑, มาตรา ๓๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖ นี้กำหนด

ให้ ก.พ.มีอำนาจตั้งอนุกรรมการสามัญไว้ประจำดังนี้

- ๑. อนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง หรือทบวงการ เมืองที่เทียบเท่า เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กระทรวง
- ๒. อนุกรรมการสามัญประจำกรม หรือทบวงการ เมืองที่เทียบเท่า เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กรม
- ๓. อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. จังหวัด

อ.ก.พ. กระทรวงประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เป็นประธาน ปลัดกระทรวง เป็นรองประธาน และหัวหน้ากรม และส่วนราชการ เทียบเท่ากรมเป็น อนุกรรมการให้ อ.ก.พ. นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในกระทรวงนี้

อ.ก.พ. กรม หรือส่วนราชการ เทียบเท่ากรม มีหัวหน้ากรม เป็นประธาน มีหน้าที่ช่วย อ.ก.พ. กระทรวง รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ในกรมนั้น

อ.ก.พ. จังหวัดมีข้าหลวงจังหวัดเป็นประธาน มีหน้าที่ช่วย อ.ก.พ. กระทรวง และอ.ก.พ. กรม รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ในจังหวัดนั้น ^๑

การลงโทษทางวินัยถึงไล่ออกจากราชการนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการ นั้นทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. และได้รับ อนุมัติแล้ว จึงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งข้าราชการนั้นสังกัดสั่งให้ไล่ออกได้ ^๒ กรณีที่จะเป็นโทษถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้มีกรณี เดียวคือไล่ออก ^๓

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๖, มาตรา ๕๕-๖๒

^๒ ข้างแล้ว, มาตรา ๕๐

^๓ มาตรา ๕๕ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๔ สถาน

- ๑) ไล่ออก
- ๒) ลดขั้นเงินเดือน
- ๓) ตัดเงินเดือน
- ๔) กำหนดโทษเป็นลายลักษณ์อักษร

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๕

กำหนดให้มี อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือทบวงการ เมืองที่มีฐานะเทียบกรม และ อ.ก.พ. จังหวัด โดยประกอบบุคคลต่าง ๆ เช่นเดียวกับตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖ กล่าวคือ อ.ก.พ. กระทรวงก็มี รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ซึ่งว่าการกระทรวงนั้น เป็นประธาน ปลัดกระทรวง เป็นรองประธาน เป็นต้น

หน้าที่และอำนาจของ อ.ก.พ. นี้ ตามมาตรา ๑๗ กำหนดไว้ในเรื่องการที่จะเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นตรี เป็นชั้นโท ใหญ่บังคับบัญชาตั้งแต่อธิบดีขึ้นไปพิจารณาเลือกแล้วส่งรายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง เมื่อ อ.ก.พ. ได้สอบสวนและพิจารณาเห็นสมควร ก็ให้เสนอไปยัง เจ้ากระทรวง เพื่อเลื่อนต่อไป และตามมาตรา ๑๘ ก็กำหนดไว้สำหรับกรณีเลื่อนจากชั้นโท เป็นชั้นเอก โดยให้เจ้ากระทรวง เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกแล้วส่งรายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง เพื่อสอบสวนพิจารณา เสนอ เจ้ากระทรวง เช่นกัน

แต่การลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และกระทรวง เจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. เพื่อสอบสวนพิจารณา เมื่อ ก.พ. สอบสวนและพิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกหรือปลดออกจากราชการแล้ว ให้แจ้งมายัง เจ้ากระทรวง เพื่อสั่งไล่ออกหรือปลดออกต่อไป โทษผิดวินัยถึงออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้มี เพียงไล่ออกและปลดเท่านั้น ^๓

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๕, มาตรา ๖๗-๗๐

๒๖
อ้างแล้ว, มาตรา ๕๖, ๕๗

^๓ มาตรา ๕๕ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๕ สถานคือ

๑) ไล่ออก	๒) ปลด	๓) ตักเงินก้อน
๔) กำหนดโทษ	๕) ภาคทัณฑ์	

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒

กำหนดใหม่ อ. ก. พ. กระทรวง หรือทบวงการ เมืองที่เทียบเท่ากระทรวง อ. ก. พ. กรมหรือทบวงการ เมืองที่เทียบเท่ากรม และ อ. ก. พ. จังหวัด

โดยประกอบด้วยบุคคลทำนองเดียวกับตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ. ศ. ๒๔๗๖ และ ๒๔๗๕ กล่าวคือ อ. ก. พ. กระทรวงประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เป็นประธาน ปลัดกระทรวง เป็นรองประธาน และหัวหน้ากรมและส่วนราชการที่เทียบเท่ากรมเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง เป็นต้น

และมีหน้าที่เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนดังกล่าวข้างต้นคือ อ. ก. พ. กระทรวงมีหน้าที่ช่วย ก. พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ในกระทรวงนั้น อ. ก. พ. กรมมีหน้าที่ช่วย ก. พ. และ อ. ก. พ. กระทรวง ส่วน อ. ก. พ. จังหวัดมีหน้าที่ช่วย ก. พ. อ. ก. พ. กระทรวง อ. ก. พ. กรมด้วย

ตามมาตรา ๑๗ และ ๑๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ อ. ก. พ. เป็นผู้สอบสวนพิจารณาผู้สมควรเลื่อนชั้นตรี เป็นชั้นโท เพื่อเสนอเจ้ากระทรวง และสอบสวนพิจารณากรณีชั้นโท เป็นชั้นเอก เพื่อเสนอเจ้ากระทรวง เช่นกัน

และในเรื่องการ โอนข้าราชการต่างกระทรวงหรือกรม กฎหมายก็กำหนดให้ อ. ก. พ. กระทรวง กรมนั้นพิจารณาอนุมัติ

นอกจากนี้ อ. ก. พ. กระทรวง กรม จังหวัดยังทำหน้าที่ให้หลักประกันในสภาพความเป็นข้าราชการอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๔๐ กำหนดเรื่องการให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ เพราะเหตุทดแทน โดยกำหนดว่า เจ้ากระทรวงจะสั่งได้เฉพาะเหตุดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒,

๑. เมื่อข้าราชการตองหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง สำหรับข้าราชการ
ชั้นโทและชั้นตรี กระทรวง เจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง
สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในสวนกลาง กรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง
อ.ก.พ. กรม และสำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในสวนภูมิภาค จังหวัดได้สอบสวนและ
รายงานไปยัง อ.ก.พ. จังหวัด เมื่อ อ.ก.พ. คงกล่าวพิจารณาแล้ว ไม่ได้ความเป็น
สัตย์ว่ากระทำผิดที่จะถูกไล่ออกหรือปลดออก แต่เห็นว่ามึมลทินหรือมัวหมอง ถ้า
กระทรวง เจ้าสังกัด กรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัดแล้วแต่กรณี เห็นว่าการที่จะให้รับ
ราชการอีก จะเป็นการเสียหายแก่งราชการ เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
แล้วแต่กรณีจะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการก็ได้ แล้วให้รายงานไปยัง ก.พ.

๒. เมื่อข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะ
ปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน และกระทรวง เจ้าสังกัด กรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัด
รายงานไปยัง ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. จังหวัด ตามเกณฑ์ที่วางไว้
ในข้อ (๑) เมื่อ ก.พ. หรือ อ.ก.พ. คงกล่าวได้สอบสวนเห็นสมควรให้ออกจาก
ราชการแล้ว ให้เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณีสั่งให้ผู้นั้นออกจาก
ราชการ

ฯลฯ

ถ้ามีกรณีที่เป็นการลงโทษทางวินัยถึงออกจากราชการ ^๑ ซึ่งทั้งในกรณี
ไล่ออกและปลดออกนั้น เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๕ เช่นเดียวกัน ^๒ ซึ่งตาม

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒, มาตรา

๕๗ กำหนดว่า โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๕ สถานคือ

- ๑) ไล่ออก
- ๒) ปลดออก
- ๓) ตักเงินเตือน
- ๔) คำทัณฑ์โทษ
- ๕) ภาคทัณฑ์

^๒ ว่างแล้ว, มาตรา ๕๕

มาตรา ๕๕ กำหนดว่าการไล่ออกจะกระทำได้เมื่อข้าราชการผู้ใดทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ด้วยเหตุดังระบุไว้ ข้อ ก - ฉ เช่น (ก) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการนั้น ในกรณีเช่นนี้ สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษและชั้นเอก ให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง ก.พ. สำหรับข้าราชการชั้นโทและชั้นตรี ให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในสังกัดกลางให้กรมเจ้าสังกัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. กรม และในส่วนภูมิภาคให้จังหวัดรายงานไปยัง อ.ก.พ. จังหวัด เพื่อสอบสวน พิจารณา เมื่อ ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัด แล้วแต่กรณีสอบสวนพิจารณา เห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการได้แล้ว ให้แจ้งมายัง เจ้ากระทรวง หรือผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งไล่ออกต่อไป

ส่วนการปลดออกนั้น มาตรา ๕๕ กำหนดให้ใช้ในกรณีเมื่อข้าราชการผู้นั้น กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงถึงกับไล่ออก

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ กำหนดให้มี อ.ก.พ. กระทรวง หรือทบวงการ เมืองที่เทียบเท่ากระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือส่วน ราชการที่เทียบเท่ากรม และ อ.ก.พ. จังหวัด โดยประกอบด้วยบุคคลในลักษณะ เดียวกับพระราชบัญญัติก่อนหน้านี้ เช่น อ.ก.พ. กระทรวง ก็มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เป็นประธาน ปลัดกระทรวง เป็นรองประธาน อธิบดี หัวหน้ากรม และหัวหน้าส่วน ราชการที่เทียบเท่ากรม เป็นอนุกรรมการ และกำหนดให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรมแล้วแต่กรณี เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในกระทรวง กรม หรือจังหวัดนั้น

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕, มาตรา

และพระราชบัญญัติซึ่งกำหนดให้ อ. ก. พ. กระทรวงมีหน้าที่สอบสวนพิจารณา เสนอ เจ้ากระทรวงในการ เลื่อนข้าราชการจากชั้นตรี เป็นชั้นโท หรือจากชั้นโทขึ้น เป็นชั้นเอก^๑ และกำหนดให้หน้าที่พิจารณาอนุมัติในเรื่องการโอนด้วย^๒

เพื่อเป็นการประกันเสถียรภาพในความเป็นข้าราชการที่จะไม่ถูกออกจากราชการโดยไม่สมควร มาตรา ๔๓ ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อเจ้ากระทรวง เห็นสมควร ให้ผู้ใดออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ เพราะเหตุทดแทน จะทำได้ เมื่อ "... (ข) เมื่อข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน... สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโทและชั้นตรี กระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ. ก. พ. กระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลาง กรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ. ก. พ. กรม สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค จังหวัดได้สอบสวนและรายงานไปยัง อ. ก. พ. จังหวัด เมื่อ อ. ก. พ. ดังกล่าวได้พิจารณา เห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้เจ้ากระทรวงหรืออธิบดีหรือหัวหน้ากรมผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ..."

แต่ในกรณีที่ถูกออกจากราชการอันเป็นโทษทางวินัย^๓ เพราะถูกไล่ออก ปลดออกนั้น ตามมาตรา ๖๑ และ ๖๒ มีข้อกำหนดให้นำเสนอ อ. ก. พ. พิจารณาคำขอร้องหากกำหนดไว้ว่า การไล่ออกนั้นจะกระทำได้เมื่อข้าราชการทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

^๑ ข่างแล้ว, มาตรา ๕๕, ๒๐

^๒ ข่างแล้ว, มาตรา ๒๕

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕, มาตรา ๖๐ กำหนดว่า "โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๕ สถานคือ

- ๑) ไล่ออก
- ๒) ปลดออก
- ๓) ลดขั้นเงินเดือน
- ๔) ตัดเงินเดือน
- ๕) ภาคทัณฑ์

ทั้งระบู้ข้อ ก - ฉ ไค้แก (ฉ) ประพคคีชว้อย่างร้ายแรง ซึ่งต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน โดยผู้มีอำนาจตามมาตรานี้ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนแล้วรายงานมาให้เจ้ากระทรวงทำความเห็นรายงานไปยัง ก.พ. เมื่อ ก.พ. พิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการไค้แล้ว จึงให้เจ้ากระทรวงผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากเจ้ากระทรวงสั่งไล่ออกต่อไป... และในกรณีปลดออกซึ่ง เป็นกรณีที่ถูกกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่ยังไม่ถึงจะต้องถูกไล่ออก หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนนั้น ก็นำหลักเกณฑ์ตาม เรื่องการไล่ออกมาใช้โดยอนุโลมด้วย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ กำหนดให้ มี อ.ก.พ. กระทรวง หรือทบวงการ เมือง ซึ่งเทียบกระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ ทบวงการ เมืองซึ่งเทียบกรม และ อ.ก.พ. จังหวัด

อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรี เจ้าสังกัดเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีสั่งราชการ ปลัดกระทรวง อธิบดี และหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วย อธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ากอง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

อ.ก.พ. คิงกล่าวนี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ในกระทรวง กรม หรือจังหวัดนั้น ๆ แล้วแต่ชนิดของ อ.ก.พ.

และ อ.ก.พ. กระทรวง ยังมีหน้าที่พิจารณา เพื่อให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัดสั่งเลื่อนชั้นข้าราชการจากชั้นตรีขึ้นเป็นชั้นโท และจากชั้นโทขึ้นเป็นชั้นเอก และให้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕, มาตรา

อ.ก.พ. กระทรวง เป็นผู้พิจารณาอนุมัติการโอนข้าราชการชั้นเอก ชั้นโท และ อ.ก.พ. กรม เป็นผู้พิจารณาอนุมัติของชั้นตรีและจัตวา ๑

นอกจากนี้ เพื่อ เป็นหลักประกันแก่ข้าราชการในกรณีถูกออกจากราชการ มาตรา ๒๑ กำหนดว่า เมื่อข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรีขึ้นไป กระทรวง เจ้าสังกัด ได้สอบสวน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลาง กรมเจ้า สังกัดได้สอบสวน หรือสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค จังหวัดได้สอบสวน เมื่อได้ทำการสอบสวนแล้ว สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ขึ้นไป ให้รายงานไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาให้รายงาน ไปยัง อ.ก.พ. กรม เมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ อ.ก.พ. กรมแล้วแต่กรณี ได้ พิจารณาเห็นสมควรให้พ้นจากราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกสั่งให้ พ้นจากราชการต่อไป

กรณีการออกจากราชการ เพราะกระทำผิดวินัย อันเป็นการลงโทษทาง วินัย ๒ นั้น และการลงโทษไล่ออกนั้น ตามมาตรา ๘๒ กำหนดว่าจะกระทำได้ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังระบุนข้อ (ก) - (ง) และมีการตั้งกรรมการอย่างน้อย ๓ คนทำการสอบสวนแล้ว เมื่อคณะกรรมการได้ ทำการสอบสวนและรายงานแล้ว ถ้ารัฐมนตรี เจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรี เจ้าสังกัดเห็นสมควรไล่ออกจากราชการ ก็ให้รัฐมนตรี

๑) อ่างแล้ว, มาตรา ๕๓

๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๕๕, มาตรา ๘๑ โทษผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้มี ๖ สถานคือ

๑) ไล่ออก	๒) ปลดออก	๓) ให้ออก
๔) ลดขั้นเงินเดือน	๕) ตักเงินเคื่อน	๖) ภาคทัณฑ์

เจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี เจ้าสังกัดแล้วแต่กรณี สิ่ง
 ไล่ออกควยความเห็นชอบของ อ.ก.พ. กระทรวงต่อไป แต่ถ้าเป็นความผิดที่
 ปราบกฏชัดเจน ให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี
 เจ้าสังกัดมีอำนาจพิจารณาสั่งไล่ออกได้โดยมิต้องทำการสอบสวน ทั้งนี้ให้เป็นไป
 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎ ก.พ. และในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดจะถูกปลดออก
 จากราชการ ให้นำเรื่องการสอบสวนและการสั่งลงโทษในกรณีไล่ออกมาใช้บังคับ
 โดยอนุโลม

นอกจากนี้ยังมีกรณีให้ออกตามมาตรา ๘๖ ซึ่งกำหนดเป็นการให้หลักประกัน
 โดยมี อ.ก.พ. ไว้ว่า เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
 และการสอบสวนไม่ไต่ความเป็นสัตยวาทกระทำผิดที่จะถูกไล่ออก หรือปลดออก แต่มี
 มลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น จะให้รับราชการอีกจะเป็นการเสียหายแก่
 ราชการ และ อ.ก.พ. กระทรวงได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการ ให้ผู้
 มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกดังกล่าว สั่งให้ออกจากราชการต่อไป และเมื่อ
 ข้าราชการพลเรือนผู้ใดหย่อนความประพฤติ หรือบกพร่องในหน้าที่ควยเหตุใด ๆ
 ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรีขึ้นไป กระทรวง
 เจ้าสังกัดได้สอบสวน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลาง
 กรม เจ้าสังกัดได้สอบสวน หรือสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหาร
 ส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวน เมื่อได้ทำการ
 สอบสวนแล้ว สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไปให้รายงานไปยัง อ.ก.พ.
 กระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาให้รายงานไปยัง อ.ก.พ. กรม เมื่อ
 อ.ก.พ. กระทรวงหรือ อ.ก.พ. กรม แล้วแต่กรณี ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจาก
 ราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกดังกล่าวในวรรคแรก สั่งให้ผู้
 ออกจากราชการต่อไป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗ กำหนดให้เมื่ออนุกรรมการสามัญ ซึ่งเรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติฉบับก่อน ๆ โดยมี อ.ก.พ. ดังนี้

๑. อ.ก.พ. กระทรวงหรือทบวงการเมือง ซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวง
๒. อ.ก.พ. กรม หรือทบวงการเมือง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม
๓. อ.ก.พ. ภาค ซึ่งไม่มีในพระราชบัญญัติฉบับก่อน ๆ
๔. อ.ก.พ. จังหวัด ^๑

อ.ก.พ. กระทรวงประกอบด้วยรัฐมนตรี เจ้าสังกัดเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ เป็นรองประธาน รัฐมนตรีสั่งราชการ ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี และหัวหน้าส่วนราชการ เทียบเท่ากรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ^๒

อ.ก.พ. ทบวง ในสำนักคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีสั่งราชการ รัฐมนตรีว่าการทบวง รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดีและหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งมีฐานะเท่ากรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง ^๓

อ.ก.พ. นี้นอกจากมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ยังมีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗, มาตรา

๑๒

^๒ ข
^๒ ข
 ๒ ข ข
 อางแลว, มาตรา ๑๓

^๓ ข
^๒ ข
 ๓ ข ข
 อางแลว, มาตรา ๑๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้มี อ.ก.พ.ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทบวง ประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธาน รองประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และรอง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มี อ.ก.พ.ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธาน รอง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะ เทียบเท่า กอง ๑

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีให้มี อ.ก.พ.ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทบวง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี รอง เลขาธิการนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็น อนุกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มี อ.ก.พ. กรม มีเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองและหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะ เทียบเท่า กอง ๒

นอกจากนี้ ทบวงการเมืองซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวง กรมเทียบฐานะ เทากรม ให้มี อ.ก.พ.ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทบวง และ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาทบวงการเมืองนั้น เป็นประธาน หัวหน้าทบวง การเมืองและข้าราชการตำแหน่ง เทียบเท่าอธิบดี ผู้อำนวยการกองและหัวหน้ากอง ในทบวงการเมืองนั้น เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

๑๖ ๖
อ้างแล้ว, มาตรา ๑๕

๒
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗, มาตรา

อ.ก.พ. กรมหรือทบวงการ เมือง ซึ่งมีฐานะเทียบกรม ประกอบด้วยอธิบดี
เป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า
อธิบดี หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเทียบกอง เป็นอนุกรรมการ
โดยตำแหน่ง

สำหรับสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและสำนักงานเลขา
ราชการรัฐมนตรีว่าการทบวงให้ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวง หรือ อ.ก.พ. สำนักงาน
ปลัดทบวงทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม โดยมีเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ผู้ช่วย
เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวง เป็นอนุกรรมการ
โดยตำแหน่ง เพิ่มขึ้นแล้วแต่กรณี

อ.ก.พ. ดังกล่าวนี้นอกจากมีหน้าที่ดังบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มี
หน้าที่ช่วย ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวงแล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้^๑

อ.ก.พ. ภาค ประกอบด้วยผู้ว่าราชการภาค เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการ
ภาค ผู้ช่วยผู้ว่าราชการภาค และหัวหน้าส่วนราชการประจำภาค ซึ่งกระทรวงทบวง
กรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำภาคเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง อ.ก.พ. นี้มีหน้าที่
ช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรมปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้

อ.ก.พ. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ปลัดจังหวัด
และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไป
ประจำจังหวัดเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ.

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๕๗,

อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. ภาค ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้^๑

นอกจากนี้ การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นโทและชั้นเอก ให้ อ.ก.พ. กระทรวงที่รับโอนมานั้นพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวง เป็นผู้สั่งบรรจุและสำหรับการโอนข้าราชการชั้นตรีและจัตวา ให้เป็นหน้าที่ อ.ก.พ. กรมที่จะรับโอนมาพิจารณาอนุมัติแล้วให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณีเป็นผู้สั่งบรรจุ

การเลื่อนข้าราชการนั้น ข้าราชการชั้นจัตวามาเป็นชั้นตรีนอกจากการสอบแข่งขันแล้ว อาจคัดเลือกให้เลื่อนชั้นได้โดยการอนุมัติของ อ.ก.พ. กรม^๒

การเลื่อนข้าราชการชั้นตรี เป็นชั้นโท จะเลื่อนได้เฉพาะผู้สอบคัดเลือกได้ตามหลักสูตรที่ อ.ก.พ. กระทรวงกำหนดแล้ว ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาเสนอชื่อ เมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงส่งเลื่อนชั้นต่อไป ในกรณีเลื่อนจากชั้นโทเป็นชั้นเอกก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน^๓

และเพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่ข้าราชการอาจถูกออกจากราชการ ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม ยุติธรรมแก่ข้าราชการผู้นั้น จึงกำหนดให้ อ.ก.พ. เข้าไปมีส่วนพิจารณาด้วย กล่าวคือ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ หรือประพฤติตามไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

^๑ ๒ ๒
 อางแลว, มาตรา ๑๘, ๒๐

^๒ ๒ ๒
 อางแลว, มาตรา ๕๗

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗,

๑. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษลงมา ในส่วนกลางและภูมิภาค เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรี เจ้าสังกัดมอบหมาย สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

๒. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท หรือชั้นตรี ในราชการบริหาร ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้นั้นออกจากราชการตามข้อ ๑

๓. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา ในส่วนกลางและภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. กรมพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้นั้นออกจากราชการตามข้อ ๑ นอกจากรัฐมนตรี เจ้าสังกัดสั่งให้ผู้นั้นออกเช่นกัน

๔. สำหรับข้าราชการชั้นจัตวา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. ภาค และ อ.ก.พ. ภาค เห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี เห็นว่าสมควรให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็นที่ขัดแย้งกัน ความเห็น อ.ก.พ. ภาค ก็ให้นำสำนวนเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง พิจารณาวินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง ถ้า อ.ก.พ. กระทรวง เห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกต่อไป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗ ,
มาตรา ๓๗

ในกรณีที่ข้าราชการต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และการสอบสวนไม่ไ้
ความเป็นสัจจะว่ากระทำผิดที่จะถูกไล่ออก หรือปลดออก แต่มีมลทินหรือมีหมองในกรณี
ที่ถูกสอบสวน ซึ่งหากจะให้รับราชการต่อไปอาจ เป็นการเสียหายก็ให้ผู้นับตั้งบัญชาสั่ง
ให้ออกจากการนั้น และให้นำความตามมาตรา ๓๗ นั้นมาใช้บังคับ ซึ่งหมายความว่า
ให้นำเสนอ อ.ก.พ. ๖ พิจารณาเช่นกัน

และในกรณีที่เป็นการกระทำผิดวินัย เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการสอบสวน
และรายงานมาแล้ว ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา ในราชการบริหาร
ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ถ้าคณะกรรมการผู้สอบสวนก็ดี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาที่ดี เห็นสมควรไล่ออกจากราชการ ก็
ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวงในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจาก
ราชการ แล้วก็ให้ผู้นับตั้งบัญชาสั่งกล่าว ตามมาตรา ๓๕ สั่งไล่นั้นออก
จากราชการ

๒. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค
ถ้าคณะกรรมการผู้สอบสวนก็ดี ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ดี เห็น
สมควรไล่ออกจากราชการ ก็ให้รายงาน อ.ก.พ.ภาค ในกรณีที่ อ.ก.พ.ภาค
พิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคสั่งไล่นั้นออก
จากราชการ

ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือ อธิบดีผู้บังคับ
บัญชาแล้วแต่กรณี เห็นควรไล่ออกจากการผู้ใดจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็น
ขัดแย้งกับความเห็นของ อ.ก.พ.ภาค ก็ให้นำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา
วินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง ถ้า อ.ก.พ. กระทรวงเห็นสมควรไล่ออกจากราชการแล้ว ก็ให้
ผู้มีอำนาจสั่งกล่าวสั่งไล่ออกจากการ

ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ให้ผู้บังคับบัญชาตาม (๑) และ (๒) แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งไล่ออกได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวน และรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ.ภาค พิจารณา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

และตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ กำหนดให้การอุทธรณ์ในกรณีที่ผู้ว่าราชการภาคสั่งไล่ออก ปลดออกหรือให้ออก เพราะกระทำผิดวินัย การอุทธรณ์ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง และให้ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชาข้าราชการผู้นั้นเสนอเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา ในกรณีเช่นนี้ให้เจ้ากระทรวงสั่งการไปตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง

ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำผิดทางวินัย ผู้นั้นจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕
ได้แก้ไขบทบัญญัติในเรื่อง อ.ก.พ. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ บางมาตรา กล่าวคือ

บุคคลซึ่งประกอบเป็น อ.ก.พ. จังหวัดมีมากตำแหน่งขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัด เป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง อ.ก.พ. นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรมปฏิบัติกรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับข้าราชการชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่าราชการภาคหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับบัญชาได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. หรือ อ.ก.พ. จังหวัด และ อ.ก.พ. ภาค หรือ อ.ก.พ. จังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้ออกหรือลงโทษถึงออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการภาคแล้วแต่

กรณีสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ แคนายกรัฐมนตรี เจ้าสังกัดหรือนายกรัฐมนตรีในกรณี
 ที่เป็นการลงโทษถึงออกจากราชการ หรือปลดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดี
 ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ หรือลงโทษถึงออกจาก
 ราชการ ซึ่งเป็นความเห็นขัดหรือแย้งกับความเห็นของ อ.ก.พ.ภาค หรือ อ.ก.พ.
 จังหวัด แล้วแต่กรณี ก็ให้นำสำนวนเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง วินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง
 ถ้า อ.ก.พ. กระทรวง เห็นสมควรให้ออก ไล่ออก ปลดออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับ
 บัญชาดังกล่าวสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
 ข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ หรือกฎหมาย
 ว่าด้วยวินัยตำรวจไปแล้ว แคนายกรัฐมนตรีหรือเจ้ากระทรวง เห็นว่ากรณีเป็นความ
 ผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษไล่ออกจากราชการ ถ้ายังไม่มี การสอบสวน
 ของคณะกรรมการสอบสวน ก็ให้มีอำนาจตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณา และให้
 รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งข้าราชการผู้นั้นถูกสอบสวนสังกัดอยู่ แต่ถ้ามีการสอบสวน
 ของคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งแต่งตั้งโดยชอบแล้ว ก็ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง
 เพื่อพิจารณาสั่งการ ในกรณีเช่นนี้ ถ้ามีการลดขั้นเงินเดือน ตักเงินเดือน หรือ
 ภาคทัณฑ์อย่างอื่นไปแล้ว ก็ให้เป็นอันพับไป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้มี
 อ.ก.พ. กระทรวง ทบวง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง อ.ก.พ. กรม
 หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม อ.ก.พ. จังหวัด โดยประกอบด้วยบุคคลดังนี้
 อ.ก.พ. กระทรวงประกอบด้วยปลัดกระทรวง เป็นประธาน รองปลัดกระทรวง
 และอธิบดีเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ปลัดกระทรวงตั้งข้าราชการพลเรือน

ที่เห็นสมควรในกระทรวงนั้น เป็นอนุกรรมการอีกก็ได้ อ.ก.พ.นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ ก.พ.มอบหมาย และให้ความเห็นแก่ ปลัดกระทรวง ตามที่ปลัดกระทรวงปรึกษา

อ.ก.พ. สำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และอธิบดี เป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นอนุกรรมการอีกก็ได้^๑

อ.ก.พ. ทบวง ประกอบด้วย ปลัดทบวง เป็นประธาน รองปลัดทบวงและอธิบดี เป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ปลัดทบวงจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในทบวงนั้น เป็นอนุกรรมการอีกก็ได้^๒

ส่วนราชการที่มีฐานะ เป็นกรม และไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวงหรือส่วนราชการที่มีฐานะ เป็นกรม และมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการ เป็นประธาน

สำหรับ อ.ก.พ. ราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรม ให้รัฐมนตรี เจ้าสังกัดเป็นประธาน

และให้ อ.ก.พ. ที่มีฐานะ เป็นกรมนี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ ก.พ.มอบหมาย และให้ความเห็นแก่หัวหน้าส่วนราชการ ตามที่หัวหน้าส่วนราชการปรึกษา

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘, มาตรา

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘, มาตรา ๑๖

อ.ก.พ.กรม ประกอบด้วย อธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และเลขานุการกรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง สำหรับสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวงให้ อ.ก.พ.สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง ทำหน้าที่ อ.ก.พ.กรม ให้ อ.ก.พ. เช่นนี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.พ.มอบหมาย และให้ความเห็นแก่อธิบดีตามที่อธิบดีปรึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.พ.กรม อ.ก.พ.จังหวัด หรือ อ.ก.พ.ที่ทำหน้าที่ อ.ก.พ.กรม ของส่วนราชการใด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์และการอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ก.พ.อาจ กำหนดให้มีผู้แทนของกลุ่มข้าราชการพลเรือน เข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษาด้วยก็ได้

การส่งลงโทษถึงออกจากราชการ หรือให้ออกจากราชการที่มีโทษทางวินัยนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจ เห็นสมควรก็ให้มีอำนาจสั่งได้เลย

ต่อมาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ กำหนด
 ในส่วน อ.ก.พ. เรื่องบุคคลซึ่งประกอบเป็น อ.ก.พ. ดังนี้

อ.ก.พ.กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรี เจ้าสังกัดเป็นประธาน ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง และอธิบดี เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ.นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ.กระทรวงมีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.พ.มอบหมาย และให้ความเห็นแก่รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ตามที่รัฐมนตรี เจ้าสังกัดปรึกษา

อ.ก.พ. สำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และอธิบดีเป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน และให้ อ.ก.พ. นี้ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

อ.ก.พ. ทบวง ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการทบวง เป็นประธาน ปลัดทบวง รองปลัดทบวง และอธิบดีเป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน และให้ อ.ก.พ. นี้ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการ รองหัวหน้าส่วนราชการ ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง และเลขานุการกรม เป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ อ.ก.พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน

สำหรับ อ.ก.พ. ราชบัณฑิตยสถานซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน นายกราชบัณฑิตยสถาน เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง และเลขานุการกรม เป็นอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ อ.ก.พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามมาตรานี้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.พ. มอบหมายและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดปรึกษา

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๕, ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐,

อ. ก. พ. กรมประกอบช่วยอธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี
ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และเลขานุการกรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

สำหรับสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและสำนักงาน
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง ให้ อ. ก. พ. สำนักงานปลัดกระทรวง หรือ อ. ก. พ.
สำนักงานปลัดทบวงแล้วแต่กรณี ทำหน้าที่ อ. ก. พ. กรม

สำหรับราชบัณฑิตยสถาน ให้ อ. ก. พ. ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง ทำ
หน้าที่ อ. ก. พ. กรม มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก. พ.
มอบหมาย และให้ความเห็นแก่รัฐมนตรี เจ้าสังกัดตามที่รัฐมนตรี เจ้าสังกัดปรึกษา

ให้ อ. ก. พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน

อ. ก. พ. ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีหน้าที่ช่วย ก. พ. ปฏิบัติการให้เป็น
ไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก. พ. มอบหมาย และให้ความเห็นแก่อธิบดีตามที่อธิบดี
ปรึกษา

อ. ก. พ. จังหวัดประกอบช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่า
ราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ
ประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัด เป็น
อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ. ก. พ. นี้ตั้ง เลขานุการหนึ่งคน

และในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๖ เห็นว่า
ข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือ
ไล่ออกให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๑๑ ลงมา
ในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้นายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจสั่ง

ลงโทษส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทบวง ซึ่งข้าราชการผู้ถูกสอบสวนสังกัดอยู่พิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. กระทบวงมีมติเป็นประการใด ให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุกิ่งกลาว แล้วแต่กรณี สั่งให้เป็นไปตามนั้น

๒. สำหรับข้าราชการพลเรือนสมัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัดพิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ มีความเห็นขัดแย้งกับความเห็นของ อ.ก.พ. จังหวัด ก็ให้ส่งสำนวนส่ง อ.ก.พ. กระทบวง ซึ่งข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. กระทบวงมีมติเป็นประการใด ให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุกิ่งกลาวแล้วแต่กรณี สั่งให้เป็นไปตามนั้น ๑

สำหรับข้าราชการซึ่งกระทำความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง หรือได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพแล้วให้ดำเนินการ กิ่งกลาวข้างตน ๒

ในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติก็นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด เมื่อผู้มีอำนาจลงโทษได้ทำการสอบสวนแล้ว หากเห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ดำเนินการ เสนอ อ.ก.พ. เพื่อให้เป็นหลักประกันแก่ข้าราชการ กิ่งกลาวข้างตน ให้มีความแน่ใจว่าเรื่องของเขาได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ด้วยความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชาระดับต่าง ๆ แล้วเป็นการให้หลักประกันแก่ผู้ถูกลงโทษ มีความประพฤติเรียบร้อยด้วยว่า หากเป็นการกระทำที่ชอบแล้ว เขาจะไม่ถูกลงโทษอย่างแน่นอน

๑ ข ข ข
อ้างแล้ว, ข้อ ๑๐, มาตรา ๘๖ ทวิ

๒ ข ข ข
อ้างแล้ว, ข้อ ๑๑, มาตรา ๘๗

ในเรื่องการจะสั่งลงโทษนี้ ในระบบข้าราชการของอังกฤษที่กำหนดไว้ว่า เมื่อสอบสวนเสร็จ ให้ผู้สอบสวนรวบรวมหลักฐานพยานต่าง ๆ ทำรายงานเสนอผู้แต่งตั้ง โดยให้ความเห็นควรวาง ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และควรได้รับโทษสถานใดหรือไม่ พร้อมทั้งเหตุผลประกอบให้ผู้แต่งตั้งจะไต่พิจารณาต่อไป ซึ่งผู้สั่งแต่งตั้งผู้สอบสวนจะเป็นผู้พิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือไม่ และควรได้รับโทษสถานใดหรือไม่

๒. การอุทธรณ์คำสั่งในกรณีถูกออกจากราชการและการร้องทุกข์

เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่ข้าราชการพลเรือน เมื่อได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมให้มีสิทธิกล่าวอ้างขึ้นสู่ผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไป ให้พิจารณาเป็นคนกลาง ในการแก้ปัญหาคำขอชี้แจงของต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักการที่ยอมรับกันในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับต่าง ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับแรก มีใ้บัญญัติเรื่องนี้ไว้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖ กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ ว่าข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานผิดวินัยข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าไม่พอใจในคำสั่งนั้น ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งขึ้นไปตามลำดับ จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ข้าราชการนั้นสังกัด คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงให้ถือว่าถึงที่สุด

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๕ กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๔ ว่า ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานผิดวินัย

ข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรมในคำสั่ง ก็มีสิทธิร้องทุกข์ไต่ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการร้องทุกข์ แต่ถา ปรากฏว่าการร้องทุกข์ เป็นเท็จให้ถือว่า เป็นการผิดวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒ กำหนดใน

มาตรา ๖๖ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษสถานผิดวินัย ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรมใน คำสั่ง ก็มีสิทธิร้องทุกข์ไต่ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการร้องทุกข์ แต่ถาปรากฏว่า เป็นการร้องทุกข์เท็จ ให้ถือว่า เป็นการผิดวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

มาตรา ๗๑ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษสถาน ผิดวินัยข้าราชการพลเรือนผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรมในคำสั่ง ก็มีสิทธิร้องทุกข์ไต่ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ แต่ถาปรากฏ ว่าเป็นการร้องทุกข์เท็จ ให้ถือว่า เป็นการผิดวินัย

มาตรา ๗๒ การร้องทุกข์ เนื่องจากการถูกลงโทษสถานผิดวินัย ให้ร้อง ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงโทษขึ้นไปชั้นหนึ่ง โดยทำเป็นคำร้องมีสำเนาถูกต้อง ๑ ฉบับ ลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในห้าวันนับแต่วันทราบ คำสั่ง

มาตรา ๗๓ ใหญ่ที่รับคำร้องทุกข์ส่งคำร้องทุกข์นั้น พร้อมควยคำชี้แจงของ ตนถาจะพึงมีต่อไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับ ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ไ้ รับคำร้องทุกข์อันถูกต้องตามมาตรา ๗๒

มาตรา ๗๔ ใหญ่ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงโทษพิจารณาและวินิจฉัยคำร้อง ทุกข์ให้เสร็จภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรับคำร้องทุกข์ เว้นแต่กรณีพิเศษซึ่งจะ พิจารณาให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาไ้อีกไม่เกินสองครั้ง และแต่ ละครั้ง เป็นเวลาไม่เกินเจ็ดวัน และต้องแสดง เหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง

แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกได้อีกเมื่อ
ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

มาตรา ๓๕ ถ้าผู้มีหน้าที่พิจารณาคำร้องทุกขตาม มาตรา ๓๔ วินิจฉัยให้
ลงโทษเป็นตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือเบากว่าผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไป
ไม่ได้ แต่ถ้าวินิจฉัยสั่งให้เพิ่มโทษผู้ถูกลงโทษมีสิทธิร้องอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือ
ขึ้นไปได้อีกคนหนึ่ง โดยยื่นคำร้องอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือคนตามลำดับภายใน
เจ็ดวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยอุทธรณ์ชั้นนี้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๖ ข้าราชการพลเรือนจะร้องทุกข์ใดแต่สำหรับตนเอง เท่านั้น
ห้ามมิให้ร้องทุกข์แทนผู้อื่นเป็นอันขาด ห้ามมิให้ลงชื่อรวมกันหรือเข้ามาร้องทุกข์
พร้อมกันหลายคน ห้ามมิให้ประจุมกันเพื่อหารือเรื่องจะร้องทุกข์ และห้ามมิให้ร้องทุกข์
ก่อนเวลาล่วงไปแล้ว ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่ที่มีเหตุจะต้องร้องทุกข์เกิดขึ้น

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕

มาตรา ๕๓ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐาน
ผิดวินัย ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าคนไม่ได้รับความ
เป็นธรรมในคำสั่งก็มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามวิธีการบัญญัติไว้ในหมวดนี้ แต่ถ้าปรากฏว่า
การอุทธรณ์นั้นเป็นการอุทธรณ์เท็จ ให้ถือว่า เป็นการผิดวินัย

มาตรา ๕๔ ภายในหนึ่งนับมาตรา ๕๓ การอุทธรณ์เนื่องจากการถูก
ลงโทษฐานผิดวินัย ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงโทษขึ้นไปชั้นหนึ่ง โดยทำ
เป็นหนังสือมีสำเนาถูกต้อง ๑ ฉบับ ลงลายมือชื่อของผู้อุทธรณ์ยื่นต่อผู้บังคับบัญชา
เหนือคนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง

มาตรา ๕๕ ให้ผู้ที่รับอุทธรณ์ส่งอุทธรณ์นั้นพร้อมด้วยคำชี้แจงของตน ถ้า
จะฟังมีต่อไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ
อุทธรณ์อันถูกต้องตามมาตรา ๕๔

มาตรา ๕๖ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้ส่งลงโทษพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งจะ พิจารณาให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่ละครั้ง เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้องแสดง เหตุที่ต้องขยายเวลาให้ด้วยทุกครั้ง แต่ถา ขยายเวลาแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกได้ก็ต่อ เมื่อได้รับอนุมัติ จากรัฐมนตรี เจ้าสังกัด

มาตรา ๕๗ ถ้าผู้มีหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๖ วินิจฉัยให้ลงโทษ อื่นตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือ เบากว่าผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไปมิได้ แต่ถา วินิจฉัยสั่งให้เพิ่มโทษผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามลำดับภายในสิบห้าวันนับแต่ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยอุทธรณ์ชั้นนี้ เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ข้าราชการพลเรือนจะอุทธรณ์ได้ แต่สำหรับตนเอง เท่านั้น ห้ามมิให้อุทธรณ์แทนคนอื่น เป็นอันขาด ห้ามมิให้ประจุมกัน เพื่อหารือ เรื่องจะอุทธรณ์ และห้ามมิให้อุทธรณ์ก่อน เวลาล่วงไปแล้วยี่สิบวันนับแต่วันที่มี เหตุจะต้องอุทธรณ์เกิดขึ้น

มาตรา ๕๙ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกรัฐมนตรี เจ้าสังกัดสั่งไล่ออก หรือปลดออก มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งของรัฐมนตรี เจ้าสังกัดต่อไปยังนายกรัฐมนตรี ในกรณีเช่นนี้ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่ง ได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของนายกรัฐมนตรี ให้เป็นที่สุด

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๙๓

มาตรา ๕๔ ๑ ภายใต้มงคัมแห่งมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ การ อุทธรณ์เนื่องจากการถูกลงโทษฐานผิดวินัย ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษ

๑ ความในมาตรา ๕๔ เดิมนี้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดย มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๙๔

ซึ่งมีอำนาจเหนือผู้สั่งขึ้นไปในชั้นหนึ่ง โดยทำเป็นหนังสือมีสำเนาถูกต้องหนึ่งฉบับ
ลงลายมือชื่อของผู้ถูกระงับ ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบ
คำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ถูกระงับคำสั่งลงโทษของผู้ว่าราชการภาคีให้ผู้ถูกระงับคัดกระทรวง
ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษ ในกรณีเช่นว่านี้ให้อธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของ
ผู้ถูกลงโทษเป็นผู้พิจารณา และเสนอปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาและสั่งการให้ตามที่
เห็นสมควร

มาตรา ๕๕ ให้ผู้รับอุทธรณ์ส่งอุทธรณ์แนบพร้อมด้วยคำสั่งชี้แจงของตน ถ้า
จะพึงมีต่อไปยังผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาตามความในมาตรา ๕๔ ภายใน
เจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์อันถูกต้องตามมาตรา ๕๔

มาตรา ๑๐๐ ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๔ พิจารณา
วินิจฉัยให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีพิเศษ ซึ่งจะ
พิจารณาให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่ละครั้ง
เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง แต่ถา
ขยายเวลาแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติ
จากเจ้ากระทรวง

มาตรา ๑๐๑ ถ้าผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๔ วินิจฉัยให้
ลงโทษอื่นตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือ เบากว่าผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไป
มิได้ แต่ถาวินิจฉัยสั่งให้เพิ่มโทษ ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป
ได้อีกชั้นหนึ่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามลำดับภายในสิบห้าวันนับแต่
วันทราบคำสั่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ชั้นนี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๒ ข้าราชการพลเรือนจะอุทธรณ์ได้แต่สำหรับตนเอง เท่านั้น
ห้ามมิให้อุทธรณ์แทนคนอื่น ห้ามมิให้ลงชื่อรวมกันและห้ามมิให้อุทธรณ์ก่อน เวลาล่วงไป
แล้วยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่วัน เวลาที่มีเหตุจะต้องอุทธรณ์เกิดขึ้น

มาตรา ๑๐๓ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการภาคส่งไล่ออก ปลดออกหรือให้ออก เพราะกระทำความผิดทางวินัย การอุทธรณ์คำสั่งผู้ว่าราชการภาค ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งและให้ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชาข้าราชการผู้นั้น เสนอเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาในกรณีเช่นว่านี้ ให้เจ้ากระทรวงส่งการไปตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง

ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เพราะกระทำความผิดทางวินัย ผู้นั้นจะอุทธรณ์ต่อไปอีกไม่ได้

มาตรา ๑๐๔ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๐๓ ข้าราชการพลเรือนผู้ใด ถูกสั่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เพราะกระทำความผิดทางวินัย ข้าราชการผู้นั้น มีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ ก.พ. เป็นผู้พิจารณาและ เสนอนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการ ได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของนายกรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งให้หยุดอุทธรณ์กับเข้ารับราชการ ก็ให้ดำเนินการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ และในกรณีเช่นว่านี้ เงินเดือนระหว่างที่ถูกออกจากราชการ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน

มาตรา ๑๐๕ การใช้ดุลยพินิจลงโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ นั้น ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ ถ้าไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์หรือใช้สิทธินั้นจนเรื่องถึงที่สุดแล้ว ให้เป็นอันเด็ดขาด

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗
กำหนดให้การอุทธรณ์เนื่องจากการลงโทษฐานผิดวินัย ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชา

ความในมาตรา ๑๐๓ เติมนี้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕

ของผู้อยู่กลางโทษ ซึ่งมีอำนาจเหนือผู้สั่งขึ้นไปชั้นหนึ่ง โดยทำเป็นหนังสือยื่นท่านองคมนตรี
กับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๙๕ โดยแยกการอุทธรณ์
คำสั่งของข้าราชการจังหวัดเป็นกรณีต่างหากทำให้ผู้ทบทวนต่อไปคือกระทรวง ส่วน
การสั่งให้ออกจากราชการไม่ว่าจะเป็นการลงโทษหรือไม่ ถ้ามีใช้ข้าราชการจังหวัด
เป็นผู้สั่งแล้ว ให้ผู้ทบทวนนายรัฐมนตรี ในกรณีเช่นนี้ให้ ก.พ. (คณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน) เป็นผู้พิจารณาเสนอ นายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็น
สมควร คำสั่งนายกรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด^๒ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ ก.พ. ซึ่งเป็น
องค์การกลางในการบริหารงานบุคคล เข้ามามีส่วนในการให้หลักประกันแก่ข้าราชการ
พลเรือนในเรื่องการออกจากราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๑๐๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจ
หน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าควรระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน และเป็นกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ตามมาหมวด ๗^๓ ผู้นั้นอาจร้องทุกข์
ต่อผู้บังคับบัญชาได้

การร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๙๗,

มาตรา ๕๘, ๑๐๓

^๒ บ
อ้างแล้ว, มาตรา ๑๐๔

^๓ หมวด ๗ "การอุทธรณ์ มาตรา ๑๐๓, ๑๐๔, ๑๐๕, ๑๐๖, ๑๐๗"

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๕๐^๑ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ไต่ถามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

เงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการให้ เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น ส่วนในกรณีสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาเป็นยุติแล้วว่าผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมิได้ทำผิด หรือกระทำผิดไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้นั้นถูกสั่งพักราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการ เกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน และการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ.

มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดความผิดอาญา เว้นแต่ เป็นความผิดที่ใดกระทำโดยประมาท หรือตามความผิดลงโทษ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๖ หรือ ๕๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่จกภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด หรือกระทำผิดไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการ ด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่ง เดิม หรือตำแหน่งใน ระดับเดียวกับที่ต่องใช้คุณสมบัติ เฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่"

มาตรา ๑๐๔ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตักเงิน เคียน หรือลดชั้นเงิน เคียนให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๑๐๕ การอุทธรณ์คำสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เมื่อ ก.พ. ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีสั่งการให้เป็นไปตามมติของ ก.พ.

การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งการตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ หรือให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือให้ดำเนินการประการใด ให้กระทรวง ทบวงกรมดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ให้นำมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๖ ในการพิจารณาอุทธรณ์ให้ ก.พ. มีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓^๑ และให้นำมาตรา ๕๕^๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๓ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษ ถึงให้ออกจากราชการหรือดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.พ. พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวน เพิ่ม เคิมหรือสอบสวนใหม่ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลให้กระทรวง ทบวงกรมปฏิบัติ การตามพระราชบัญญัติโดยถูกต้อง และเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็ให้ ก.พ. มีอำนาจสอบสวน เพิ่ม เคิม หรือสอบสวนใหม่ในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแทนก็ได้ ทั้งนี้ให้นำมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๗ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือ ก.พ. ได้วินิจฉัยอุทธรณ์ตามความ
ในมาตรา ๑๐๔ หรือ ๑๐๕ แล้ว ผู้ถูกสั่งลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความ เป็นธรรม
ยอมมีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองใดภายในหนึ่ง เดือน นับแต่วันที่ได้รับความ คำ
วินิจฉัยอุทธรณ์นั้น

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๒๒
มีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยกำหนดว่า การอุทธรณ์คำสั่งให้ออก ปลดออก หรือ
ไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เมื่อ ก.พ. ได้
พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้รายงานนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาส่งการต่อไป ในกรณีนี้

ในกรณีที่ ก.พ. แต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวน
ใหม่ ตามวรรคหนึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวกับกรณีตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๗ ให้นำ
หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๒ มาตรา ๘๘ ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล
กฎหมายอาญา และให้มีอำนาจ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน
และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วยคือ

๑. เรียกให้กระทรวงทบวงกรม หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจชี้แจง
ข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐาน ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจงหรือให้
ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

๒. เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่ง เอกสาร
และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยกับมติของ ก.พ. และ ก.พ. พิจารณาความเห็นของ นายกรัฐมนตรีแล้ว ยืนยันตามมติเดิม ให้ ก.พ. รายงานต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา วินิจฉัย ซึ่งการอุทธรณ์และพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งการหรือคณะรัฐมนตรีมีมติตาม วรรคหนึ่ง ให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการหรือให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือให้ดำเนินการประการใด ให้กระทรวงทบวงกรมดำเนินการให้เป็นไปตาม คำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับ ราชการให้หน้ามาตรา ๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด วินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ใคร่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้มี อำนาจตามมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๕๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่ภายหลังจาก ปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมีใคร่กระทำผิด หรือกระทำความผิดไม่ถึงกับจะต้องถูก ลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกออกจากราชการด้วย เหตุอื่น ก็ให้ผู้นั้นมีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หรือ ตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่

เงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วย การนั้น ส่วนในกรณีที่สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าปรากฏผลการสอบสวนพิจารณา เป็นยุติแล้วว่าผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีใคร่กระทำผิด หรือกระทำความผิดไม่ถึงกับ จะต้องถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่าง ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้นั้นถูกสั่งพักราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการ ไว้ก่อน และการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตาม ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม
 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นฉบับ
 ปัจจุบัน ให้นำหลักการในเรื่องการร้องทุกข์ และการอุทธรณ์แก้ไขทั้งสองอย่าง เพื่อเป็น
 การให้หลักประกันแก่ข้าราชการ ในเมื่อข้าราชการนั้นเห็นว่าตนได้รับการปฏิบัติโดยไม่
 เป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ใ้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชา
 เห็นชอบไป ๑

การร้องทุกข์นี้ถ้าเสร็จเด็ดขาดแล้ว ก็เป็นอันยุติ กฎหมายไม่บัญญัติให้ฟ้องคดี
 ต่อศาลปกครอง อาจเป็นควยกฎหมายมีเจตนารมย์ที่เห็นว่าเรื่องที่ร้องทุกข์กันนั้น เป็น
 เรื่องการบาดหมางเข้าใจผิดกันเล็กน้อย ภายในส่วนราชการนั้น ๆ ซึ่งจัดเป็น
 ครอบครัวเดียวกัน จึงบัญญัติให้ผู้ที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูง เช่นอธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด
 ปลัดกระทรวง รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงโทษขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง
 แล้วแต่กรณี

ในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษในกรณีไม่ถึงออกจากราชการ เพื่อเป็นหลักประกัน
 ในแง่ที่ว่าข้าราชการที่ทำงานมาด้วยความเรียบร้อย สุจริต จะไม่ถูกลงโทษนั้น เมื่อ
 เขาถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษโดยที่เขาคิดว่าตนเองไม่ผิด เขาจึงควรมีโอกาสได้รับความ
 เป็นธรรม โดยให้เรื่องดังกล่าวได้รับการพิจารณาจากผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไป
 ซึ่งตามมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้
 ให้สิทธิแก่ข้าราชการนั้น ๆ อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตักเงินเดือน หรือลดขั้น
 เงินเดือนต่อผู้บังคับบัญชาได้ภายในสิบห้าวันนับแต่ทราบคำสั่ง ซึ่งสำหรับข้าราชการ
 พลเรือนของประเทศอังกฤษนั้น การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยต่ำกว่าปลดออก
 และข้าราชการนั้นเห็นว่า เขาไม่ได้รับความ เป็นธรรม ให้เขาอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง^๒

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘, มาตรา ๑๐๒

^๒ สุวรรณ ชนะสงคราม. บันทึกการศึกษางานวินัยข้าราชการพลเรือนอังกฤษ
 ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐, ตามหนังสือสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษ ถึง
 สำนักงาน ก.พ. ที่ สร. ๑๐๐๕/๔๐๑ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญถูกสั่งลงโทษถึงออกจากราชการ หรือในกรณี ถูกให้ออกจากราชการในกรณีที่ไม่ใช่โทษ ผู้นั้นย่อมอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ โดยอ้าง เหตุว่าตนมิได้เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้หลักประกันว่าตนจะไม่ถูกออกจากราชการ โดยไม่สมควร โดยให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ซึ่งเป็นองค์การกลางบริหารงานบุคคล เป็น คนกลางในการพิจารณาปัญหา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์ และเป็นการรักษา ประโยชน์ของทางราชการไว้ด้วย เพราะหากต้องเสียบคนที่มีความสามารถ ความซื่อ สัตย์ไปเพราะความผิดพลาดของผู้นับกับบัญชา ซึ่งอาจเป็นโดยเข้าใจระเบียบผิดพลาดไป ดังนี้ก็จะเป็นการสูญเสียประโยชน์ของทางราชการอย่างหนึ่ง เหมือนกัน

สำหรับข้าราชการของประเทศอังกฤษนั้น หากมีกรณีถูกลงโทษปลดออก ให้ อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (Civil Service Appeal Board) ซึ่ง คณะกรรมการนี้แต่งตั้งโดย ก.พ. ประกอบด้วยกรรมการสามคน มีกรรมการถาวรคนหนึ่ง เป็นประธาน แต่งตั้งจากข้าราชการบ้านานาญที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองปลัด กระทรวง และอยู่ในวาระเป็นเวลา ๓ ปี ส่วนกรรมการอีก ๒ นาย แต่งตั้งจากผู้ ที่ได้รับเลือกจากฝ่ายราชการหนึ่งนาย อีกหนึ่งนายได้รับการคัดเลือกโดยสหภาพแรงงาน กรรมการ ๒ นายนี้อยู่ในวาระเป็นเวลา ๒ ปี เมื่อคณะกรรมการได้รับเรื่องอุทธรณ์ จะต้องแจ้งเรื่องให้กระทรวง เจ้าสังกัดทราบ และส่งสำเนาให้เจ้าสังกัดชี้แจงแก่อุทธรณ์ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้หลักประกันแก่ข้าราชการผู้ถูกลงโทษ และก็เป็นการรักษาประโยชน์ ของทางราชการด้วย

นอกจากการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว ข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายอังกฤษยังมีสิทธิที่จะฟ้องร้องในการที่ตนถูกออกโดยไม่เป็นธรรมต่อศาลแรงงาน (Industrial Tribunals)^๒ เช่นเดียวกับอังกฤษ

^๑ สุวรรณ ชนะสงคราม. อางแลว, หน้า ๓

^๒ Department of Employer's Right, Hobbs The Printers Ltd.,

สำหรับข้าราชการของสหรัฐอเมริกา ให้สิทธิอุทธรณ์สำหรับข้าราชการประจำในกรณีร้องวาทะทรวงไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้าราชการพลเรือนให้ปลดออกให้ออกโดยไม่สมัครใจ (เว้นในกรณีครบเกษียณอายุ หรือหย่อนความสามารถ) หรือในกรณีให้หยุดงานถึง ๓๐ วัน พักงาน ลดขั้นเงินเดือน ในกรณีนี้ ก.พ. จะพิจารณาแต่ข้อกฎหมายเท่านั้น ไม่พิจารณาข้อเท็จจริงและคุณความดี ทั้งนี้ ให้อุทธรณ์ยื่นต้นต่อ Appeals Examining Office ของสำนักงานใหญ่ ก.พ. หรือสำนักงาน ก.พ. ภาคแล้วแต่กรณี แล้วให้อุทธรณ์ไต่ต่อไปยัง Board of Appeals and Review ของ ก.พ. และยังสามารถอุทธรณ์ได้ในกรณีอื่นอีก เช่น ข้าราชการประจำหรือข้าราชการทดลองปฏิบัติหน้าที่ร้องว่าใช้เหตุผลทางการเมือง หรือลำเอียง เพราะฐานะทางสมรส หรืออุปสรรคในการ ปลดออก พักงาน ย้าย หรือลดตำแหน่ง เป็นต้น

๓. การได้รับบำเหน็จบำนาญ การรับบำเหน็จบำนาญนั้น เป็นการรับเงินตอบแทนความชอบที่ข้าราชการผู้นั้นได้ปฏิบัติมาด้วยดี มิได้มีกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง อันจะถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ

บำเหน็จบำนาญนี้ เป็นเรื่องที่ทางราชการให้หลักประกันความมั่นคงของชีวิตแก่ข้าราชการว่า ให้ตั้งใจปฏิบัติราชการไปด้วยความสุจริตเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพราะแม้ว่าถึงวัยชราต้องออกจากราชการ เพราะเกษียณอายุ หรือหย่อนความสามารถ ทางราชการก็ยังคงเลี้ยงดูอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ. ๒๔๕๔ โดยอาจให้เป็นเงินบำเหน็จ ซึ่งเป็นเงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการและจ่ายเพียงครั้งเดียว

ประวัติ น นคร. "ระเบียบข้าราชการพลเรือนในต่างประเทศ"
 ตอน ๔ วินัย - โทษ - อุทธรณ์, วารสารข้าราชการ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๑,
 หน้า ๒๓

โดยคำนวณจากเงินก้อนก้อนสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ หรืออาจจ่ายเป็น
บำนาญ ซึ่งหมายถึงการจ่ายเงินเพื่อตอบแทนความชอบเช่นเดียวกับบำนาญ แต่จ่าย
เป็นรายเดือน โดยคำนวณจากเงินก้อนสุดท้ายหารด้วย ๕๐ หรือ ๕๕ แล้วแต่กรณี
กล่าวคือหากเป็นผู้รับราชการโดยได้รับเงินก้อนและไม่เคยออกจากราชการตลอดเวลา
ไม่น้อยกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ เช่นนี้ ให้หารด้วย ๕๐ ถ้าไม่เข้ากรณีดังกล่าวก็หารด้วย ๕๕
แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้คูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ

ถึงแม้ว่าข้าราชการผู้สุจริตประพฤติชอบนั้น จะถึงแก่ความตายไปก่อน
ทายาทก็มีสิทธิได้รับบำนาญตกทอด ไม่ว่าข้าราชการผู้นั้นจะตายในระหว่าง
รับราชการอยู่หรือตายในระหว่าง เป็นข้าราชการบำนาญ

ทั้งการจ่ายเงินบำนาญนี้ เป็นการประกันเสถียรภาพของชีวิตใน
บั้นปลายว่าจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แม้นตนเองจะตายไปลูกหลานก็ไม่ลำบาก
ฉะนั้นก็ไม่จำต้องทุจริต คอร์รัปชัน เพราะรัฐไม่ทอดทิ้งข้าราชการผู้รับราชการมา
ด้วยความเป็นเวลานาน เงินบำนาญนั้นนอกจากจะเป็น เครื่องยังชีพให้แก่
ข้าราชการที่ออกจากราชการไปแล้ว ยังเป็นเครื่องประกาศเกียรติคุณภูมิใจว่าผู้นั้น
เคยรับใช้ชาติมาโดยไม่มีความผิด แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจไม่
เรียบร้อย ค่าครองชีพสูง เงินบำนาญที่ข้าราชการบำนาญในอดีตได้รับจึง
ค่อนข้างจะน้อย เกินกว่าจะอยู่ได้อย่างพอที่ ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามปรับปรุงจำนวนเงิน
ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจอยู่เสมอก็ตาม แต่เสียงบ่นที่ว่าข้าราชการบำนาญ
โดยเฉพาะชั้นผู้น้อยตกอยู่ในฐานะลำบากนั้นก็ยังมีหนาหูอยู่ จึง เป็นผลให้ขวัญของ
ข้าราชการปัจจุบันไม่สู้ดีนัก

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีการจ่ายบำนาญเพื่อเป็นหลักประกันความ
มั่นคงให้แก่ข้าราชการ เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยแบ่งเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. บำนาญเพื่อชีวิตตัวเอง (Life Annuity) โดยจ่ายแก่ผู้ออกจาก
ราชการ เป็นรายเดือน

๒. บำนาญหักไว้จ่ายแก่ผู้สมรส เมื่อผู้รับบำนาญตาย ตามความประสงค์
ของผู้รับบำนาญ ที่ให้หักบำนาญของตนไว้บางส่วนเป็นราย เดือน เพื่อจ่ายให้แก่ผู้สมรส
เป็นราย เดือน เมื่อตนตาย

๓. บำนาญหักไว้จ่ายตกทอดแก่บุคคลตามความประสงค์ของผู้รับบำนาญ
โดยให้หักบำนาญของตนไว้บางส่วนเป็นราย เดือน เพื่อจ่ายให้บุคคลดังกล่าว เป็นราย
เดือน เมื่อข้าราชการผู้นั้นตาย บุคคลตามความประสงค์ของข้าราชการซึ่งอยู่ในเกณฑ์
รับบำนาญตกทอดดังกล่าว ได้แก่ผู้ซึ่งหากข้าราชการผู้นั้นมีชีวิตอยู่จะต้อง เกื้อหนุนผู้นั้น

นอกจากบำนาญ ๓ ประเภทข้างต้นแล้ว ยังมีผลประโยชน์ที่ให้เมื่อข้าราชการตาย
(Death benefit) อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจ่ายให้แก่ทายาทซึ่งอาจเป็นการจ่ายเป็น
ราย เดือนหรือเป็นบำเหน็จเงินก้อน

ก. ในกรณีที่ยังเป็นราย เดือน จ่ายให้แก่บุตรของข้าราชการ หรือผู้รับ
บำนาญที่ผู้ตายกำหนด

ข. จ่ายเป็นบำเหน็จเงินก้อนครั้งเดียวแก่ทายาท ในเมื่อข้าราชการผู้ตาย
รับราชการมาไม่ถึง ๕ ปี หรือรับราชการมาถึง ๕ ปี แต่ไม่มีผู้สมรส หรือบุตร ซึ่ง
โดยแท้จริงแล้วบำเหน็จก็คือการคืนเงินสะสมของข้าราชการนั้นเอง ซึ่งการคำนวณ
บำนาญของสหรัฐถือเงินเดือนสูงเฉลี่ยใน ๕ ปีสุดท้ายเป็นเกณฑ์ แต่กฎหมายกำหนด
จำนวนสูงสุดที่จะพึงได้รับไว้ไม่เกิน ๘๐ % ของเงินเดือนเฉลี่ยใน ๕ ปีสุดท้าย ถ้า
คิดบำนาญได้สูงกว่านี้ก็จะถูกลดเหลือ เพียง เท่านั้น ๒

สำหรับข้าราชการพลเรือนของประเทศอังกฤษ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมใน
โครงการบำนาญข้าราชการพลเรือน และบางส่วนของเงินนี้จ่ายให้แก่ผู้สมรสด้วย

ประวิณ ฤ น คร. "ระเบียบข้าราชการพลเรือนในต่างประเทศ"
วารสารข้าราชการ (ธันวาคม ๒๕๐๓), หน้า ๒๒

๒ ประวิณ ฤ น คร., อ่างแลว, หน้า ๒๒

ข้าราชการที่ไม่มีส่วนร่วมในโครงการนี้ได้แก่ข้าราชการซึ่งทำงานน้อยกว่า ๘ ชั่วโมง ในหนึ่งสัปดาห์ โดยไม่มีพฤติการณ์ในการร่วมงาน หรือในกรณีซึ่งมีบำนาญพิเศษ โดยเฉพาะไว้แล้ว

ข้าราชการต้องทำงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงจะได้รับบำนาญ ถ้าเขา ออกจากราชการเพราะอายุ ๖๐ ปี หรือมากกว่า บำนาญที่ได้เท่ากับ $\frac{2}{100}$ ของ จำนวนเงินที่ได้รับในปีสุดท้ายของการทำงาน โดยไม่รวมเงินล่วงเวลา และเงิน ช่วยราชการซึ่งผูกพันด้วยจำนวนปีในการคำนวณบำนาญ

หากเป็นกรณีซึ่งข้าราชการต้องออกจากราชการก่อนครบเกษียณอายุ เพราะ ความป่วยเจ็บ เขาจะได้รับบำนาญหรือบำเหน็จในทันทีไม่ว่าเขาจะอายุเท่าใด ทั้งจะ ได้รับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษประมาณ ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ บำเหน็จและบำนาญในกรณีดังกล่าวจึงมากกว่า เมื่อ เกษียณอายุ

โครงการบำนาญนี้ยังให้การป้องกันครอบครัวข้าราชการในกรณีที่ข้าราชการ ถึงแก่ความตายในขณะที่เป็นข้าราชการ สามี ภริยา หรือทายาทของผู้ตาย จะได้รับ บำนาญนี้อย่างน้อย เท่ากับ เงินบำนาญซึ่งจะจ่ายให้แก่ข้าราชการผู้นั้นหากมีชีวิตอยู่ใน หนึ่งปี

นอกจากนี้ยังมีบำนาญสำหรับภริยามาย (Window's pensions) โดยการกำหนดให้ข้าราชการชรายจ่ายเงิน $๑ \frac{2}{100}$ % ของเงินเดือน แต่หากชายซึ่งเป็น ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการโดยยังไม่แต่งงาน ผู้นั้นก็จะได้รับเงินคืนพร้อม ดอกเบี้ย ถ้าเป็นกรณีที่เขามีภริยาและเขาคายหลังจากออกจากราชการแล้วดังนี้ ภริยาของเขาจะได้รับบำนาญครึ่งหนึ่งของบำนาญของสามี แต่ถ้าเป็นการตายในขณะที่ ปฏิบัติหน้าที่ บำนาญของภริยาจะเท่ากับครึ่งหนึ่งของบำนาญในกรณีที่เขาออกจาก ราชการ เพราะทุพพลภาพป่วยเจ็บ สำหรับสาม เดือนแรกหลังจากเขาคาย บำนาญ สำหรับภริยามายจะได้เต็มอัตราที่ข้าราชการผู้นั้นจะได้ (ในกรณีที่เขาคายในหน้าที่) หรือเท่าบำนาญ (ในกรณีที่เขาคายหลังจากออกจากราชการ)

เด็กซึ่งอยู่ในอุปการะของชายและหญิงซึ่งเป็นข้าราชการนั้น จะได้รับ
บำนาญด้วยเช่นกัน

โครงการบำนาญข้าราชการพลเรือนตาม The Pension Increase Act
๑๙๗๑ ได้แก่อำนาจเนื่องจากการออกจากราชการ บำนาญสำหรับภริยามาย และ
บำนาญของผู้อยู่ในอุปการะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี หลังจากมีการกำหนดให้จ่ายเงินทดแทน
การเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒ % ของปีก่อน ฉะนั้น บำนาญ
ข้าราชการพลเรือนจึง เป็นการให้หลักประกันในเวลาเงินเพื่อด้วย เพื่อให้ค่าของ
บำนาญคงที่เสมอ ๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย